

Temeljem članka 15. Zakona o Upravi za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 89/05) i članka 61. stavak 2. Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", br. 32/02), ravnatelj Uprave za neizravno oporezivanje donosi

U P U T U

O PROVEDBI POSTUPKA PO KARNETU TIR

GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Predmet)

Ovom Uputom bliže se propisuje postupanje carinskih organa u provedbi postupka po karnetu TIR, odnosno u primjeni sustava TIR u carinski odobrenim postupanjima ili uporabi (u daljnjem tekstu: carinski postupak).

Članak 2. (Pravna osnova)

- (1) Pravna osnova za primjenu sustava TIR u carinskom postupku je:
- Carinska konvencija o međunarodnom prijevozu robe na temelju karneta TIR, prihvaćena 14. studenog 1975. godine u Ženevi (u daljnjem tekstu: Konvencija TIR),
 - članak 88. stavak 2. Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 57/04, 51/06 i 93/08), (u daljnjem tekstu: Zakon),
 - članak 288. do 294. Odluke o provedbenim propisima Zakona o carinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 63a/04, 60/06 i 57/08), (u daljnjem tekstu: Odluka).

(2) Konvencija TIR primjenjuje se samo za prijevoz robe izvršen bez pretovara, u cestovnom vozilu (u daljnjem tekstu: vozilo), skupu vozila ili kontejnerima, preko jedne ili više granica između polaznog carinskog ureda jedne ugovorne strane Konvencije TIR (u daljnjem tekstu: ugovorna strana) i odredišnog carinskog ureda druge ili iste ugovorne strane, pod uvjetom da se jedan dio puta između početka i završetka operacije TIR obavlja cestom.

Članak 3. (Osnovni pojmovi i njihovo značenje)

Navedeni pojmovi, u smislu Konvencije TIR, imaju sljedeće značenje:

- "prijevoz TIR" - znači prijevoz robe od polaznog do odredišnog carinskog ureda po postupku TIR, utvrđenom u Konvenciji TIR,

- b) "operacija TIR" - označava dio prijevoza TIR, koji se u ugovornoj strani vrši od polaznog (otpremno) ili ulaznog usputnog/tranzitnog/ carinskog ureda do odredišnog ili izlaznog usputnog/tranzitnog carinskog ureda,
- c) "polazni carinski ured" - svaki carinski ured ugovorne strane u kojem počinje međunarodni prijevoz sve ili dijela robe (tereta), po postupku TIR. U smislu postupka TIR, nije neophodno da je polazni carinski ured ujedno i carinski ured koji obavlja izvozno carinjenje robe,
- d) "odredišni carinski ured" - svaki carinski ured ugovorne strane u kojem se završava međunarodni prijevoz sve ili dijela robe po postupku TIR,
- e) "ulazni usputni/tranzitni carinski ured (u daljnjem tekstu: ulazni usputni carinski ured)" - svaki carinski ured ugovorne strane preko kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner ulazi u carinsko područje ugovorne strane tijekom prijevoza po postupku TIR,
- f) "izlazni usputni/tranzitni carinski ured (u daljnjem tekstu: izlazni usputni carinski ured)" - svaki carinski ured ugovorne strane preko kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner izlazi iz carinskog područja ugovorne strane tijekom prijevoza po postupku TIR,
- g) "karnet TIR" - međunarodno prihvaćen carinski dokument kojim se pojednostavljaju carinske formalnosti u međunarodnom cestovnom prijevozu robe, kako u državi polaska, tako i u državi tranzita i odredišta,
- h) "kupon" (*volet, voucher*) - dio lista karneta TIR koji se odvaja iz karneta (sadrži robni manifest i polja predviđena za službenu uporabu carinskih organa). Komplet karneta TIR sastoji se od bijelih i zelenih listova. Bijeli listovi označeni su neparnim brojevima i služe za otvaranje postupka TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu i zelenih listova koji su označeni parnim brojevima i služe za okončanje postupka TIR u odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Zeleni kupon podijeljen je na donji, manji i gornji, veći dio, a oba dijela su međusobno odvojena perforacijom na način da se mogu lako odvojiti. Gornji, veći dio zelenog kupona zadržava odredišni ili izlazni usputni carinski ured, dok donji, manji dio vraća kao potvrdu primitka robe polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu (vidi članak 11. ove Upute),
- i) "talon" (*souche, counterfoil*) - dio lista koji trajno ostaje u karnetu TIR,
- j) "imatelj karneta TIR" - osoba kojoj je izdan karnet TIR sukladno odgovarajućim odredbama Konvencije TIR, i u čije ime je sačinjena carinska prijava u obliku karneta TIR, kojim izražava namjeru stavljanja robe u postupak TIR u polaznom carinskom uredu. Imatelj karneta TIR je obavezan i odgovoran za to, da se vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR predoči svakom polaznom, usputnom i odredišnom carinskom uredu, uz ispunjenje ostalih obveza i poštivanja odredaba Konvencije TIR,
- k) "carinski dug" - uvozne pristojbe i drugi neizravni porezi primjenjivi na određenu robu,
- l) "početak postupka TIR" - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu, te da je carinski ured prihvatio karnet TIR,
- m) "završetak (okončanje) operacije TIR" - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Završetak operacije TIR može biti:
- 1) *djelomičan završetak* - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom i karnetom TIR, radi kontrole, predočen odredišnom carinskom uredu gdje je izvršen djelomičan istovar robe,
 - 2) *potpun završetak* - znači da je vozilo, skup vozila ili kontejner, zajedno s pripadajućom robom (ili ostatkom robe ako je bilo prethodnih djelomičnih istovara) i karnetom TIR, radi kontrole, predočen posljednjem odredišnom carinskom uredu,
 - 3) *s primjedbama* - ako stvarno stanje robe na vozilu, skupu vozila ili kontejneru ne odgovara podacima iz robnog manifesta karneta TIR. Tada postupak provoza ne može biti završen, u kom slučaju, postupajući odredišni carinski ured obvezno popunjava polje 27. (Rêserve) kupona br. 2 i polje 5. (Rêserve) talona br. 2. Takav karnet TIR, kod nacionalnog i međunarodnog udruženja jamca, se vodi kao otvoreni karnet, za koji može biti podnjet zahtjev za plaćanje carinskog duga,
 - 4) *bez primjedbi* - kada podatci o robi odgovaraju njenom stvarnom stanju,

- n) "razduženje (zaključenje) operacije TIR" - potvrda nadležnog carinskog organa da je operacija TIR na području ugovorne strane ispravno završena. Okončanje operacije TIR nadležni carinski organ utvrđuje na temelju poređenja podataka ili informacija s kojima raspolaže odredišni ili izlazni usputni carinski ured, te podataka ili informacija s kojima raspolaže polazni ili ulazni usputni carinski ured,
- o) "teška ili kabasta roba" (*engleski - "Heavy or bulky goods", francuski - "Marchandises pondereuses ou volumineuses"*) - označava svaki teški ili kabasti (glomazni) predmet koji se zbog svoje težine, veličine ili prirode obično ne prevozi u zatvorenom cestovnom vozilu ili zatvorenom kontejneru,
- p) "Uvjerenje o odobrenju vozila/kontejnera za prijevoz robe pod carinskim obilježjem (u daljnjem tekstu: Uvjerenje o odobrenju) - uvjerenje na obrascu iz Priloga 4 Konvencije TIR, koje nadležni carinski organ, prema postupku predviđenom u Prilogu 3 Konvencije TIR, izdaje za vozilo koje, u pogledu konstrukcije i opreme, ispunjava tehničke uvjete za prijevoz robe pod carinskim obilježjem propisane u Prilogu 2 Konvencije TIR, odnosno za kontejnere sukladno Prilogu 7 Konvencije TIR. Uvjerenje o odobrenju mora biti važeće do kraja prijevozne operacije koja se odvija uz primjenu karneta TIR,
- r) "udruženje jamac" - označava nacionalno udruženje odobreno od carinskog nadležnog organa ugovorne strane da bude jamac osobama koje koriste postupak TIR,
- s) U Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) udruženje jamac je Vanjskotrgovinska komora BiH - Udruženje međunarodnih cestovnih prijevoznika robe (u daljnjem tekstu: Vanjskotrgovinska komora BiH),
- t) organizacija IRU (UNION INTERNATIONALE DES TRANSPORTS ROUTIERS) - Međunarodno udruženje (unija) cestovnih prijevoznika, sa sjedištem u Ženevi. Organizacija IRU je jedino ovlaštena za tiskanje karneta TIR, te istovremeno rukovodi izdavanjem, vraćanjem i čuvanjem karneta TIR.

GLAVA II. IZDAVANJE I UPORABA KARNETA TIR

Članak 4.

(Izdavanje karneta TIR)

(1) Karnet TIR prijevozniku izdaje udruženje jamac ugovorne strane u kojoj je vozilo registrirano. Izuzetno, udruženje jamac jedne ugovorne strane izdaje karnet TIR prijevozniku iz druge ugovorne strane i to uz pisanu suglasnost udruženja jamca matične ugovorne strane prijevoznika kojem se izdaje karnet TIR. Takav karnet TIR važi samo za završetak navedene prijevozne operacije.

(2) Karnet TIR, u kojem su upisani IRU i naziv udruženja jamca izdavatelja, ovjeren potpisima i pečatima od istih i propisno popunjen od strane prijevoznika (imatelja karneta TIR), predstavlja međunarodno važeće jamstvo za robu koja se prevozi na temelju karneta TIR.

(3) Za svako vozilo ili kontejner pojedinačno izdaje se samo jedan karnet TIR. Izuzetno, za jedno vozilo može se izdati i npr. dva karneta TIR, ako to vozilo ima dva potpuno odvojena tovarna prostora i svaki taj prostor ima zasebno važeće Uvjerenje o odobrenju.

Jedan karnet TIR se može izdati i za skup vozila (spojena vozila koja se kreću cestom kao jedna cjelina) ili za više kontejnera koji su utovareni na jedno vozilo ili na skup vozila. U tom slučaju, u robnom manifestu karneta TIR, odvojeno se naznačava sadržaj svakog pojedinačnog vozila u skupu vozila ili svakog kontejnera.

(4) Karnet TIR važi samo za jedno putovanje vozila ili kontejnera, te mora sadržavati toliko kupona koliko je potrebno za odnosni prijevoz robe.

(5) Prijevoz po karnetu TIR može obavljati samo prijevoznik koji je naveden u polju 3. na prvoj strani korica karneta TIR (naslovna strana karneta TIR - tvrdi papir narandžaste boje). Ustupanje karneta TIR među prijevoznicima nije dozvoljeno. Izuzetak vrijedi za vozila koja su uzeta u zakup, a odnos zakupa se dokazuje ugovorom o zakupu. U tom slučaju, Uvjerenje o odobrenju glasi na vlasnika vozila (zakupodavca), dok karnet TIR glasi na prijevoznika (zakupoprimca).

Članak 5.

(Rok važnosti karneta TIR)

(1) Udruženje jamac izdavač karneta TIR mora, prilikom izdavanja, odrediti rok važnosti karneta TIR, te u polju 1. na prvoj strani korica karneta TIR upisati krajnji datum važnosti karneta TIR. Poslije tog datuma, karnet TIR se ne može podnijeti polaznom carinskom uredu radi primitka (registriranja), tj. radi odobravanja prijevoza po sustavu TIR, odnosno poslije tog datuma isti se neće prihvatiti.

(2) Karnet TIR važi do završetka posla međunarodnog cestovnog prijevoza robe (operacije TIR) u posljednjem određenom carinskom uredu, pod uvjetom da je polazni carinski ured primio (registrirao) karnet TIR prije krajnjeg datuma njegove važnosti ili na sam dan isteka važnosti (bez obzira što će roba stići u određeni ili usputni carinski ured tek nakon isteka važnosti karneta TIR). Uvjerenje o odobrenju mora biti važeće do kraja prijevozne operacije koja se odvija uz primjenu karneta TIR.

Članak 6.

(Karnet TIR za "*tešku ili kabastu robu*") i žive životinje)

(1) Uz primjenu Konvencije TIR, u neplombiranom vozilu ili kontejneru može se prevoziti "*teška ili kabasta roba*", ako to odobri polazni carinski ured. Ovakav prijevoz odobrit će se samo ako se, po procjeni polaznog carinskog ureda, "*teška ili kabasta roba*", kao i bilo koji pribor uz tu robu, može lako identificirati prema danom opisu ili se na njih mogu staviti carinska obilježja i/ili identifikacijske oznake, kako bi se na taj način spriječila mogućnost zamjene ili uklanjanja te robe, bez ostavljanja vidljivih tragova.

Polazni carinski ured, može zahtijevati da se uz karnet TIR prilože liste pakiranja, fotografije, crteži, planovi i drugi dokumenti koji su nepohodni za identifikaciju "*teške ili kabaste robe*" koja se prevozi. U tom slučaju, polazni carinski ured će ovjeriti priložene dokumente i jedan primjerak istih priključiti uz drugu stranu korice (unutarnja strana prve korice) karneta TIR. U polju 8. u svim kuponima karneta TIR, moraju biti navedeni podatci o priloženim dokumentima.

Za vozilo ili kontejner kojim se prevozi "*teška ili kabasta roba*" nije potrebno Uvjerenje o odobrenju.

(2) Polazni carinski ured dužan je utvrditi da li su ispunjeni uvjeti za prijevoz "*teške ili kabaste robe*" predviđeni člankom 29. Konvencije TIR. Carinski organ druge ugovorne strane prihvatit će odluku polaznog carinskog ureda, ukoliko, po njegovom mišljenju, ona nije u očiglednoj suprotnosti s navedenim člankom.

(3) U slučaju prijevoza "*teške ili kabaste robe*" na koricama, kao i na svim kuponima karneta TIR mora da stoji napomena "*teška ili kabasta roba*", ispisana velikim tiskanim slovima na engleskom (HEAVY OR BULKY GOODS) ili francuskom jeziku (MARCHANDISES PONDEREUSES OU VOLOMINEUSES). Navedenu napomenu unosi udruženje jamac izdavač prilikom izdavanja karneta TIR prijevozniku.

(4) Ako se istim vozilom prevozi mješovita pošiljka koja se sastoji od obične robe i *"teške ili kabaste robe"*, moraju biti izdana dva karneta TIR, jedan karnet TIR posebno označen za prijevoz *"teške ili kabaste robe"*, a jedan za običnu robu.

(5) Ako se vozilo ili posebno vozilo i sâmno smatra teškom ili kabastom robom u kojoj se prevozi druga *"teška ili kabasta roba"*, potreban je samo jedan karnet TIR, koji na koricama i na svim kuponima nosi oznaku *"teška ili kabasta roba"*. Ako takvo vozilo prevozi običnu robu u tovarnom prostoru ili u kontejneru, vozilo ili kontejner mora prethodno biti odobreno za prijevoz robe pod carinskim obilježjem, tj. uz uporabu karneta TIR, a na tovarni prostor ili kontejner moraju biti stavljena carinska obilježja.

(6) Usputni ulazni carinski organ ugovorne strane priznat će carinska obilježja i/ili identifikacijske oznake koje je stavio nadležni carinski organ druge ugovorne strane. Međutim, oni mogu da stave i dodatna obilježja i/ili identifikacijske oznake. U tom slučaju, podatke o novim carinskim obilježjima i/ili identifikacijskim oznakama unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista (od kojeg zadržava kupon br. 1).

(7) Kod prijevoza *"teške ili kabaste robe"* odgovornost udruženja jamca odnosi se ne samo na robu navedenu u karnetu TIR, već i na robu koja se, iako nije navedena u karnetu TIR, nalazi na platformi za utovar ili među robom koja je navedena u karnetu TIR.

(8) Pri prijevozu živih životinja po karnetu TIR primjenjuju se odgovarajuće odredbe propisane za *"tešku ili kabastu robu"*.

Članak 7.

(Prijevoz po karnetu TIR robe koja podliježe ograničenjima i kontrolama i primjena nacionalnih propisa)

(1) Odredbe Konvencije TIR ne isključuju primjenu ograničenja i kontrola propisanih na temelju nacionalnih propisa ugovorne strane iz oblasti javnog morala, javne sigurnosti, zaštite zdravlja i života ljudi, veterinarske ili fitosanitarne kontrole, niti naplatu iznosa propisanih tim propisima. Odredbe Konvencije TIR ne isključuju ni primjenu drugih nacionalnih ili međunarodnih odredbi kojima je reguliran prijevoz.

(2) Ukoliko se u carinsko područje BiH, uz uporabu karneta TIR, unosi roba koja podliježe veterinarskoj, fitosanitarnoj ili drugoj propisanoj inspekcijskoj kontroli koja se provodi na graničnom prijelazu, carinski organ dužan je zadržati takve pošiljke do dolaska nadležnog inspektora. Nakon što nadležni inspektor na graničnom prijelazu izvrši pregled, carinski organ je dužan staviti nova carinska obilježja (o kojima podatke unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1.). Kasnije otvaranje vozila u provozu nije dozvoljeno, osim izuzetno u posebnim slučajevima na zahtjev carinskog organa.

(3) Kako bi utvrdio da li je u pitanju pošiljka za koju je obvezna veterinarska, fitosanitarna ili druga propisana kontrola, postupajući carinski ured provjerit će postoji li u karnetu TIR već navedena kakva napomena o tome, ili u izuzetnim slučajevima može zahtijevati prijevod opisa robe.

Članak 8.

(Izuzete od prijevoza po karnetu TIR alkohola i duhanskih proizvoda)

Alkoholna pića i duhanski proizvodi, neovisno od količine, osim piva, vina i sirovog duhana, ne mogu se prevoziti na temelju karneta TIR. Organizacija IRU takve karnete trenutno ne izdaje, a ni

Sporazum o jamstvu između Uprave za neizravno oporezivanje (u daljnjem tekstu: UNO) i udruženja jamca Vanjskotrgovinske komore BiH ne pokriva prijevoz alkohola i duhana po karnetu TIR.

GLAVA III. OBRAZAC KARNETA TIR I POPUNJAVANJE

Članak 9.

(Obrazac karneta TIR)

(1) Obrazac karneta TIR sastoji se od:

- a) naslovne strane prednje korice karneta narandžaste boje,
- b) robnog (žutog) manifesta, koji se ne koristi za carinske svrhe,
- c) odgovarajućeg broja listova bijele i zelene boje, koji se sastoje iz kupona i talona (br.1 i br. 2),
- d) obrasca zapisnika o nalazu (obrazac za podnošenje službenog izvješća)
- e) zadnje korice karneta TIR narandžaste boje, s identifikacijskom karticom (odrezak) koja se može odvojiti

(2) Karnet TIR može imati 4, 6, 14 i 20 listova (kupona). Svi listovi su obilježeni uzastopnim brojevima. Ukupan broj listova (kupona) ovisi od broja polaznih, tranzitnih i odredišnih država za odnosnu operaciju TIR.

U okviru posla međunarodnog cestovnog prijevoza robe može biti uključeno više polaznih i odredišnih carinskih ureda, s tim da polaznih i odredišnih carinskih ureda može biti najviše četiri.

Kada se radi o jednom polaznom i jednom odredišnom carinskom uredu, karnet TIR mora da sadrži najmanje dva lista (set od jednog bijelog i jednog zelenog lista) za državu polaska, dva lista za državu odredišta i po dva lista za svaku tranzitnu državu. Za svaki dodatni polazni ili odredišni carinski ured potrebna su dva dodatna lista.

(3) Na vrhu naslovne strane prednje korice karneta TIR, kao i na svim kuponima, odtiskan je naziv međunarodnog udruženja koje je ovlašteno za tiskanje i izdavanje karneta TIR (organizacija IRU), te broj karneta TIR (koji se sastoji od dva latinična slova i osam brojeva, npr. MX51000000), koji broj je, osim na kuponima, odtiskan i na svim talonima.

Na karnetu TIR ne smije se brisati ili pisati preko teksta. Ako je potrebno ispraviti neki podatak unesen u karnet TIR, to se vrši tako što se pogrešan podatak precrta, a upiše se ispravan podatak. Svaka ispravka mora biti potpisana od osobe koja vrši ispravku i ovjerena od carinskog organa (potpis i pečat). Ispravku podataka u polju 1.-3. na naslovnoj strani prednje korice karneta TIR može vršiti samo udruženje jamac koje je izdalo karnet TIR, koje udruženje i ovjerava tu ispravku potpisom i pečatom.

(4) Karnet TIR je tiskan na francuskom jeziku, osim naslovne strane prednje korice karneta TIR na kojoj su polja tiskana i na engleskom jeziku. Pravila za uporabu karneta TIR tiskana su na francuskom jeziku na drugoj strani korica karneta TIR, a prijevod istih na engleskom jeziku.

(5) Imatelj karneta TIR, ili njegov zastupnik, mora da se potpiše i upiše datum u robnom (žutom) manifestu i na svim popunjenim kuponima karneta TIR (polje 14. i 15.) koji će se koristiti za prijevoznu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda.

Članak 10. (Robni manifest)

(1) Robni manifest u karnetu TIR popunjava se na jeziku države otpreme, osim ako carinski organ ne dozvoljava uporabu drugog jezika. Carinski organ tranzitne države može da zahtijeva prijevod robnog manifesta na njihov jezik, radi čega se preporučuje prijevoznicima da vozače vozila opskrbe neophodnim prijevodima. Prilikom otpreme robe iz BiH, robni manifest se popunjava na jednom od službenih jezika u BiH.

(2) Podatci u robnom manifestu karneta TIR mogu biti ukucani na stroju ili unijeti ručno, s tim da moraju biti čitki na svim listovima.

(3) U robnom manifestu, radi jasne identifikacije i bez dvosmislenosti u odnosu na mjere carinske kontrole, navodi se trgovački opis robe, npr. TV, video, stroj za pranje rublja. Zbirni nazivi za robu, kao npr.: "razna roba", "tehnička roba", "odjeća" i slično, nisu prihvatljivi za trgovački opis robe. Opis robe mora biti točan i takav da omogućava njenu identifikaciju, te da se na temelju istog lako može utvrditi vrijednost za obračun eventualnog carinskog duga, u slučaju da roba ne bude predočena odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu. Navodi se i broj pakiranja za svaku robu. Za rasutu robu navodi se količina te robe u odgovarajućoj mjernoj jedinici.

(4) Ako u robnom manifestu karneta TIR (u polju 10.) nema dovoljno prostora za unošenje podataka za svu robu koja se prevozi, kuponima se mogu pripojiti posebni listovi (istog modela kao robni manifest) ili komercijalni dokumenti (račun, proforma-računa, ...) koja sadrže sve podatke tražene u robnom manifestu. U tom slučaju, svi kuponi moraju sadržavati sljedeće podatke: podatke o priloženim dokumentima (polje 8.), broj i vrstu koleta ili artikala i ukupnu bruto masu robe navedene u priloženim listovima (polje 9. do 11.).

Pripajanje dodatnih dokumenata kuponima carinski ured obaviti će tako što će, uz drugu stranu korice karneta TIR, pričvrstiti te dokumente uporabom uredske klamerice ili druge spojnice koja treba da bude tako postavljena da njihovo uklanjanje ostavi vidljive tragove na karnetu TIR i ovjeriti pečatom. Presliku pripojenih dokumenata carinski ured zadržava uz kupon koji ostaje kod tog ureda.

(5) Pravila za uporabu karneta TIR dozvoljavaju korištenje tovarnih listova kao priloga karnetu TIR, čak i kada bi inače u robnom manifestu bilo dovoljno prostora da se unesu podatci o svojoj robi koja se prevozi. Međutim, to je dozvoljeno samo ako su tovarni listovi istog modela kao robni manifest i uz ispunjenje pravila navedenih u stavku (4) ovoga članka.

(6) Kada je karnet TIR izdan za skup vozila ili za više kontejnera koji su utovareni na jedno vozilo ili na skup vozila, u tom slučaju, radi pojednostavljenja carinske kontrole sadržaja vozila ili kontejnera, u robnom manifestu karneta TIR odvojeno se upisuje sadržaj svakog pojedinačnog vozila u skupu vozila ili svakog kontejnera, a ispred tih podataka navodi se registarski broj vozila ili identifikacijski broj kontejnera (polje 9.).

(7) Ako se na vozilu nalazi roba namijenjena za više polaznih i odredišnih carinskih ureda, u robnom manifestu podatci o robi moraju biti jasno i odvojeno navedeni za svaki od tih ureda.

(8) U slučaju kada carinski ured, pri pregledu robe, uzme uzorke, podatke o uzetim uzorcima navodi u robnom manifestu karneta TIR (u polju 10.).

Članak 11.
(Popunjavanje karneta TIR)

(1) Karnet TIR se popunjava na jeziku države otpreme, osim ako carinski organ ne dozvoljava uporabu drugog jezika. Značenje i popunjavanje pojedinih polja karneta TIR navedeno je u stavku (2) do (10) ovoga članka.

Svi podatci moraju biti čitko upisani i vidljivi na svim listovima u karnetu TIR, u protivnom carinski ured neće prihvatiti karnet TIR, kao ni u slučaju kada karnet TIR nije ispunjen ili je djelomično ispunjen i kada nije zaključen od strane izlaznog usputnog carinskog ureda susjedne države.

(2) Prva strana korica karneta TIR, popunjava se:

a) polja (1. do 4.) koja popunjava udruženje jamac izdavač karneta, prilikom izdavanja:

Polje	Naziv polja	Podatci koji se upisuju
1.	Datum važenja	Upisuje se krajnji datum (zadnji dan) važenja karneta TIR, nakon kog datuma karnet TIR polazni carinski ured ne može prihvatiti. Operacija TIR, koja je počela do tog datuma ili na taj datum, pokrivena je jamstvom udruženja jamca do njenog završetka.
2.	Naziv udruženja jamca	Upisuje se naziv, adresa i identifikacijski broj (dodijeljen od IRU) udruženja jamca koje je izdalo karnet TIR, te država ili ISO oznaka države udruženja jamca.
3.	Imatelj karneta TIR	Upisuju se naziv, adresa i identifikacijski broj imatelja karneta TIR, te država ili ISO oznaka države imatelja karneta TIR. Identifikacijski broj se dodjeljuje prilikom primitka prijevoznika u TIR sustav, sukladno odredbama Priloga 9 Konvencije TIR.
4.	Potpis i pečat	Potpis ovlaštene osobe i pečat udruženja jamca koje je izdalo karnet TIR.
5.	Potpis	Unaprijed je utisnut potpis sekretara IRU.

b) polja (6. do 12.) koja popunjava imatelj karneta TIR prije uporabe, odnosno početka prijevoza:

6.	Država/države polaska	Upisuje se država, odnosno države gdje se roba utovara (gdje počinje TIR prijevoz).
7.	Država/države odredišta	Upisuje se država, odnosno države gdje će se okončati prijevoz TIR.
8.	Registarska(e) oznaka(e) cestovnog/nih vozila	Upisuje se registarska oznaka vozila ili skupa vozila na koje je utovarena roba koja se prevozi po karnetu TIR. Pored registarske oznake vučnog vozila, upisuje se i registarska oznaka prikolice i poluprikolice. Ukoliko se prikolica ili poluprikolica, prema propisima matične države, ne registruje, umjesto registarskog broja upisuje se identifikacijski (tvornički) broj ili broj šasije.
9.	Uvjerenje o odobrenju vozila	Upisuje se broj i datum Uvjerenja o odobrenju, koji je upisan u polju 7. Uvjerenja.
10.	Kontejner	Upisuje se identifikacijski broj ili brojevi kontejnera, ako se roba prevozi u kontejneru.
11.	Napomene	Upisuje se samo relevantna napomena (npr. "rasuto" ili "teška ili kabasta roba" i slično).
12.	Potpis	Potpis imatelja karneta TIR.

- c) postupajući carinski ured ne popunjava polja na prednjoj strani korica, ali treba provjeriti pravilnost upisanih podataka i rok važnosti karneta TIR. Ako je potrebno, ovjerava izmijenjene podatke, osim ako se radi o izmjeni podataka u polju 1. do 3., koje podatke može izmijeniti i ovjeriti samo udruženje jamac koje je izdalo karnet TIR,
- d) datum u karnetu TIR navodi se na sljedeći način: dd/mm/gggg (npr. 10/03/2010).

ROBNI (ŽUTI) MANIFEST

(3) Robni (žuti) manifest:

- a) robni (žuti) manifest je prvi list u karnetu TIR, koji nosi oznaku "VOLET N° 1/ N° 2" (kupon ili list br. 1/br. 2) i naziv "GOODS MANIFEST" (POPIS ROBE) i trajno ostaje u karnetu TIR. Ovaj list se ne koristi za carinske svrhe i isti, ni u jednom polju, ne ovjerava carinski ured,
- b) raspored značenja polja od 1. do 15. je u svim listovima posve jednak, te imatelj karneta TIR, prije početka prijevoza, istovremeno prilikom popunjavanja polja 2., 4. do 15. žutog lista br. 1/br. 2, pomoću indiga, popunjava ta polja i na svim kuponima br. 1 i br. 2 (bijeke i zelene boje) potrebnim za operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda (podatci moraju biti čitko upisani i vidljivi na svim listovima).

KUPON BR. 1 (BIJELE BOJE) I KUPON BR. 2 (ZELENE BOJE)

(4) U kuponu bijele boje (kupon br. 1, koji nosi oznaku "VOLET N° 1") i kuponu zelene boje (kupon br. 2, koji nosi oznaku "VOLET N° 2"), polja se popunjavaju na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podatci koji se upisuju
1.	Oznaka	U ovom polju unaprijed je odtiskan naziv "CARNET TIR" i njegov broj s naslovne strane.
2.	Polazni carinski ured	Upisuje se naziv polaznih carinskih ureda, po redu kojim će se roba utovarati. U jednom prijevozu po postupku TIR ne može biti više od ukupno četiri polazna i odredišna carinska ureda (broj polaznih carinskih ureda može biti od jedan do tri, ovisno od broja odredišnih carinskih ureda). Svi polasci (utovari) moraju se izvršiti prije prvog istovara.
3.	Naziv međunarodne organizacije	Unaprijed je odtiskan žig IRU.
	Samo za službenu uporabu (<i>Pour usage officiel</i>)	Upisuje se svaki podatak koji olakšava carinsku kontrolu (npr. podatak o izvoznoj carinskoj prijavi i napomena "IZVOZ" (vidi članak 16. stavak (4), članak 32. stavak (2) točka d) i članak 33. stavak (2) točka c) ove Upute) ili drugo.
4.	Imatelj karneta TIR	Upisuje se naziv, adresa, identifikacijski broj, te država ili ISO oznaka države imatelja karneta TIR.
5.	Država/države polaska	Upisuje se država, odnosno države gdje se roba utovara (gdje počinje TIR prijevoz).
6.	Država/države odredišta	Upisuje se država, odnosno države gdje će se završiti prijevoz TIR.
7.	Registarska(e) oznaka(e) cestovnog/nih vozila	Upisuje se registarska oznaka cestovnog vozila ili skupa vozila na koje je utovarena roba koja se prevozi po karnetu TIR. Pored registarske oznake vučnog vozila, upisuje se i registarska oznaka prikolice i poluprikolice. Ukoliko se prikolica ili poluprikolica, prema propisima matične države, ne registruje umjesto registarskog broja upisuje se identifikacijski

		(tvornički) broj ili broj šasije.
8.	Dokumenti priloženi uz robni manifest	Upisuju se podatci o dokumentima priloženim uz robni manifest (CMR, otpremnica, lista pakiranja, račun, carinska prijava i slično) koji čine njegov sastavni dio. Ako se prevozi "teška ili kabasta roba" na koju se ne mogu staviti carinska obilježja, radi identifikacije te robe, mogu se priložiti fotografije, skice, nacrti, koji prilozi se upisuju u ovo polje. Ako u polju 9. i 10. nema dovoljno prostora za opis sve utovarene robe, dodaje se dodatni popis koji sadrži sve potrebne podatke, te se pripaja svim dokumentima potrebnim za taj prijevoz, a podatci o dodatnom popisu upisuju se u polje 8. (vidi članak 10. ove Upute).
9.	a) Odjeljak/ci za robu ili kontejneri b) Oznaka ili brojevi koleta ili artikala	a) Upisuje se odvojeno oznaka kontejnera ili prostora u vozilu gdje je roba utovarena, b) upisuje se oznaka i brojevi koleta ili artikala ako postoje, radi identificiranja robe.
10.	Broj i vrsta koleta ili artikala, opis robe	Upisuje se broj i vrsta koleta ili artikala po vrsti svake robe. Ako je prostor u polju 10. nedovoljan za opis cijele količine utovarene robe, dodaje se dodatni list s popisom (robnim manifestom), o kojem se podatci unose u polje 8. Podatci u ovom polju trebaju biti što precizniji, kako bi se omogućilo pravilno identificiranje robe.
11.	Bruto masa u kg	Upisuje se bruto masa robe u kg.
12.	Ukupan broj koleta upisan u robnom manifestu za određene carinske urede	Upisuje se ukupan broj koleta navedenih u robnom manifestu, a u podpolja 1., 2. i 3. upisuje se naziv (grad) određinskog carinskog ureda i broj koleta namijenjenih za svaki pojedini određinski carinski ured. Određinskih carinskih ureda ne može biti više od tri, ovisno od broja polaznih carinskih ureda (vidi polje 2.). Konvencija TIR dopušta promjenu određinskog carinskog ureda tijekom puta (prijevoza) robe.
13. 14. i 15.	Izjavljujem da su podatci upisani u polju 1.-12. točni i potpuni; mjesto; datum i potpis imatelja karneta TIR ili njegovog zastupnika	Upisuje se datum potpisivanja, mjesto i potpis imatelja karneta TIR ili njegovog zastupnika, te stavlja pečat ili žig. Ispunjavanjem ovog polja imatelj karneta TIR preuzima odgovornost da su podatci unijeti u karnet TIR točni i potpuni.
16.	Obilježja ili identifikacijske oznake (broj, identifikacija)	Upisuje se broj i oznake carinskih obilježja. U slučaju stavljanja novih carinskih obilježja (npr. u slučaju oštećenja, pregleda robe radi inspekcijskih kontrola i slično), upisuju se i ovjeravaju podatci o tim obilježjima, dok se prethodno upisani podatak u ovom polju precrta.
17.	Polazni carinski ured, potpis carinskog službenika, pečat i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat polaznog carinskog ureda i datum.
18.	Potvrda da je roba stavljena pod nadzor (polazni ili ulazni usputni carinski ured)	Upisuje se naziv polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda u kojem je roba stavljena u postupak TIR.
19.	Carinska obilježja nisu oštećena	U prvom polaznom carinskom uredu u kojem se karnet TIR otvara (postupak započinje) ovo polje se ne popunjava, dok se u ostalim polaznim carinskim uredima ovo polje označi sa "X",

		ako se utvrdi da su carinska obilježja neoštećena. U slučaju da su carinska obilježja oštećena, stavljaju se nova obilježja, polje 19. se ne popunjava, nego se u polje 16. svih popunjenih kupona karneta TIR upisuju podatci o novim carinskim obilježjima.
20.	Rok za provoz (predaju robe)	Upisuje se rok (datum) do kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner s robom i karnetom TIR, mora biti predloženo odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu.
21.	Registrirano kod carinskog ureda	U prvo podpolje (veće) upisuje se naziv polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda koji je primio (registrirao) karnet TIR, a u drugo podpolje (manje) upisuje se redni broj iz elektronskog kontrolnika TIR karneta koji se vodi u informatičkom programu ASYCUDA (u daljnjem tekstu: kontrolnik TIR karneta).
22.	Razno (ugovorena ruta, carinski ured kojem roba mora biti predložena, itd.)	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem roba mora biti predložena. Kada je to potrebno, navode se i drugi podatci (npr. putni pravac ako je određen i slično).
23.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat polaznog ili usputnog ulaznog carinskog ureda i datum ovjere.
24.	Ovjera o završetku postupka TIR	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem je vozilo, skup vozila ili kontejner s pripadajućom robom i karnetom TIR predložen, te broj pod kojim je, kod tog ureda, odnosni kupon br. 2 zaveden u kontrolnik TIR karneta.
25.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako se pri predloženju robe odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu utvrdi da carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena.
26.	Broj koleta za koje je potvrđen završetak postupka TIR	Ovo polje popunjava samo odredišni carinski ured (nikad usputni carinski ured), u koje upisuje broj koleta za koja je u tom uredu operacija TIR završena.
27.	Primjedbe za završetak postupka TIR	Ovo polje se popunjava samo u slučaju kada se otkriju nepravilnosti povezane s prijevozom robe (otrgnuta ili oštećena carinska obilježja, nestala roba,..), koje bi kasnije mogle prouzročiti nastanak carinskog duga. Upisuje se veliko tiskano slovo "R" i opiše nepravilnost. U tom slučaju, ovisno o situaciji, može se popuniti i priložiti "zapisnik o nalazu".
28.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

(5) Polje 9., 10. i 11. mora biti popunjeno tako da je roba odvojeno navedena za svaki pojedini polazni i odredišni carinski ured, kao i da je odvojeno navedena roba utovarena u svako pojedino vozilo ili kontejner.

(6) Polja kupona karneta TIR popunjavaju:

- a) imatelj karneta TIR - polje 2., 4. do 15. svih kupona u karnetu TIR (u žutom (robnom) manifestu, tj. kuponu br. 1/br. 2 i u svim kuponima (br. 1 i br. 2) bijele i zelene boje), prije početka prijevoza, odnosno prije predloženja vozila, skupa vozila ili kontejnera s robom polaznom carinskom uredu,
- b) polazni carinski ured (prilikom otvaranja karneta TIR) ili ulazni usputni carinski ured - polje 16. do 23. (polje 18. do 23. kupona br. 1 bijelih listova popunjava tako da podatci

- budu čitki i vidljivi u istim poljima i na prvom sljedećem kuponu zelene boje br. 2 (npr. preko indiga),
- c) odredišni ili izlazni usputni carinski ured popunjava polje 24. do 28. kupona br. 2 zelenog lista (polje 26. popunjava samo odredišni carinski ured).

(7) Polazni carinski ured, u kojem postupak TIR započinje, ispunjava i ovjerava polje 16. i 17. u svim popunjenim kuponima u karnetu TIR (bijeles i zelene boje) potrebnim za odnosnu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda. U slučaju da postoji više polaznih carinskih ureda, postupa se sukladno članku 18. stavak (4) ove Upute.

TALON BR. 1 (BIJELE BOJE)

(8) Talon bijelih listova (talon br. 1), koji nosi oznaku "SOUICHE N° 1", trajno ostaje u karnetu TIR, a popunjava ga polazni ili ulazni usputni carinski ured (pri ulasku robe po karnetu TIR u carinsko područje ugovorne strane), na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podatci koji se upisuju
1.	Naziv carinskog ureda	Upisuje se naziv polaznog carinskog ureda ili ulaznog usputnog carinskog ureda pri ulasku robe u ugovornu stranu.
2.	Pod brojem	Upisuje se broj iz kontrolnika TIR karneta pod kojim je odnosni karnet TIR zaveden kod carinskog ureda iz polja 1.
3.	Stavljena carinska obilježja	Upisuju se podatci iz polja 16. kupona br. 1. Ovo polje se popunjava samo u polaznom carinskom uredu, a u ulaznom usputnom carinskom uredu samo u slučaju da se carinska obilježja promijene.
4.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena. Popunjava ga samo ulazni usputni carinski ured.
5.	Razno (ugovorena ruta, carinski ured kojem roba mora biti predočena, itd.)	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem roba mora biti predočena. Isto kao i polje 22. kupona br. 1. Upisuje se i naznaka "CARINSKA PRATNJA", ako je ista određena (vidi članak 21. ove Upute).
6.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

TALON BR. 2 (ZELENE BOJE)

(9) Talon zelenih listova (talon br. 2), koji nosi oznaku "SOUICHE N° 2", trajno ostaje u karnetu TIR, a popunjava ga odredišni ili izlazni usputni carinski ured (pri istupu robe po karnetu TIR iz carinskog područja ugovorne strane), na sljedeći način:

Polje	Naziv polja	Podatci koji se upisuju
1.	Naziv carinskog ureda	Upisuje se naziv odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda pri istupu robe iz ugovorne strane.
2.	Carinska obilježja nisu oštećena	Ovo polje se označi sa "X", ako se pri predočenju robe odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu utvrdi da carinska obilježja nisu oštećena ili promijenjena.
3.	Broj koleta za koje je potvrđen završetak postupka TIR	Ovo polje popunjava samo odredišni carinski ured, u koje upisuje broj istovarenih koleta za koja se završava operacija TIR.

		U slučaju kada se samo za dio robe završava operacija TIR, karnet TIR se zaključuje djelomično (upisivanjem u ovo polje broja istovarenih koleta za koje se u postupajućem odredišnom carinskom uredu završava operacija TIR).
4.	Stavljena nova carinska obilježja	Ovo polje se označi sa "X", ako nisu stavljena nova carinska obilježja. Ako su stavljena nova carinska obilježja, ista se upisuju u ovo polje.
5.	Primjedbe za završetak postupka TIR	Upisuje se veliko tiskano slovo "R" i opiše utvrđena nepravilnost, u slučaju da se otkriju nepravilnosti povezane s prijevozom robe (otrgnuta ili oštećena carinska obilježja, nestala roba,...), koje bi kasnije mogle prouzročiti nastanak carinskog duga. Precizno se navode nepravilnosti zbog kojih karnet TIR ne može biti potpuno zaključen. Ispunjavanje ovog polja, u gore navedenom slučaju, je obvezno, jer neispunjavanje istog znači da je karnet TIR zaključen bez primjedbi, što kasnije onemogućava eventualni zahtjev za naplatu carinskog duga od udruženja jamca.
6.	Potpis carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum	Potpis postupajućeg carinskog službenika, te pečat odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda i datum ovjere.

(10) Ako je polazni carinski ured istovremeno i izlazni usputni carinski ured, provodi radnje iz nadležnosti oba ta ureda, pri čemu je dužan popuniti i bijeli i zeleni list, te iz karneta TIR odvojiti kupon br. 1 i kupon br. 2 i zajedno ih odložiti u arhivu.

Članak 12.

(Zapisnik o nalazu u karnetu TIR)

(1) Zapisnik o nalazu (Procès-verbal de constat (fra.) ili certified report (eng.) je tanki žuti list, koji se u karnetu TIR nalazi iza posljednjeg zelenog lista, a ispred zadnje korice karneta TIR. Obrazac zapisnika o nalazu tiskan je na engleskom jeziku.

(2) Obrazac zapisnika o nalazu koristi se za unos podataka o događajima tijekom TIR prijevoza, kao što je nesreća ili neka druga nezgoda ili nepravilnost (npr. ako je oštećeno carinsko obilježje, roba ili vozilo, ako je roba uništena ili oštećena, a da carinsko obilježje nije oštećeno ili kada je potrebno da se roba pretovari ili da se odmah istovari).

(3) Zapisnik o nalazu, po potrebi, može da se napiše na poleđini i na drugom jeziku, osim na francuskom jeziku, ovisno od slučaja.

(4) Ako se u toku prijevoza TIR carinska obilježja slučajno unište ili polome ili ako se uništi ili ošteti roba, prijevoznik o tome mora odmah obavijestiti carinski organ, ako je bilo koji carinski organ u blizini. Ako u blizini nema carinskog organa, prijevoznik mora obavijestiti bilo koji drugi nadležni organ (npr. policiju) države u kojoj se nalazi. Nadležni organ mora, na obrascu zapisnika o nalazu koji se nalazi u karnetu TIR, u najkraćem roku, sastaviti i ovjeriti zapisnik o nalazu.

(5) U slučaju nesreće koja zahtijeva pretovar robe u neko drugo vozilo ili kontejner, pretovar se može obaviti samo u nazočnosti jednog od organa iz stavka (4) ovoga članka, koji organ sačinjava zapisnik o nalazu. Ako u karnetu TIR nema oznake za *"tešku ili kabastu robu"*, vozilo ili kontejner u koje je roba pretovarena, mora biti odobreno za prijevoz na temelju Konvencije TIR. Osim toga, na vozilo ili kontejner stavljaju se nova carinska obilježja, a podatci o njima unose se u zapisnik o nalazu. Ako nije na raspolaganju nijedno takvo vozilo ili kontejner, roba se može pretovariti na drugo vozilo ili

kontejner koje nije odobreno za prijevoz na temelju Konvencije TIR, pod uvjetom da tovarni prostor pruža adekvatno osiguranje. U tom slučaju, carinski organ naredne ugovorne strane će cijeniti da li može dozvoliti da se tim vozilom ili kontejnerom nastavi prijevoz na temelju karneta TIR.

(6) U slučaju neposredne opasnosti koja zahtijeva istovar sve ili dijela utovarene robe, prijevoznik može sam poduzeti radnje u svezi predmetne robe na vlastitu inicijativu, bez zahtjeva ili čekanja odluke nadležnog organa iz stavka (4) ovoga članka. U takvom slučaju, prijevoznik, uz podnošenje dokaza da je bio prinuđen poduzeti mjere radi očuvanja robe, vozila ili kontejnera, mora obavijestiti jedan od nadležnih organa, sa zahtjevom da taj organ provjeri lokaciju, pregleda robu, plombira vozilo i da o tom događaju sastavi zapisnik o nalazu.

(7) Ovjeren zapisnik o nalazu ostaje u karnetu TIR, a odredišni carinski ured, za potrebe provedbe postupka, zadržava njegovu presliku i istu priključuje odgovarajućem kuponu broj 2. kojeg taj ured zadržava.

(8) Zapisnik o nalazu popunjava nadležni organ, na zahtjev imatelja karneta TIR, na sljedeći način:

Polje	Podatci koji se upisuju
1.	Upisuje se naziv svih uključenih polaznih carinskih ureda.
2.	Unaprijed odtiskana oznaka " CARNET TIR " i njegov broj sa naslovne strane.
3.	Unaprijed je odtiskan žig IRU.
4.	Upisuju se registarska oznaka vozila ili skupa vozila ili identifikacijski broj kontejnera.
5.	Imatelj karneta TIR je prethodno (unaprijed) unio svoje podatke, uključujući i njegov identifikacijski broj.
6.	Ovo polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako su carinska obilježja neoštećena, - u desni kvadratić, ako su carinska obilježja oštećena.
7.	Ovo polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako je prostor za robu/kontejner neoštećen, - u desni kvadratić, ako je prostor za robu/kontejner oštećen.
8.	Upisuju se bilo koje korisno zapažanje, primjedba ili dodatni podatak.
9.	Ova polje se označi sa "X" i to: - u lijevi kvadratić, ako nije utvrđen manjak robe, - u desni kvadratić, ako je utvrđen manjak robe. Dalje je potrebno dodatno popuniti polje 10. do 13. i navesti koliko robe je uništeno ili nedostaje.
10.	a) Odjeljak za robu - upisuju se oznake kontejnera ili tovarnog prostora (odjeljka za robu), b) Oznake koleta - upisuju se oznake i brojevi koleta ili artikala.
11.	Upisuju se podatak o broju i vrsti koleta po vrsti robe.
12.	Upisuje se potrebna oznaka: - M, za robu koja je manjak (<i>missing</i>), - D, za uništenu robu (<i>destroyed</i>).
13.	Upisuje se količina robe koja nedostaje ili je uništena.
14.	Upisuje se datum, mjesto i okolnosti nesreće.
15.	Popunjava se sa "X" kvadratić odgovarajućeg polja, ovisno o mjerama koje su poduzete za omogućavanje nastavka prijevoza po karnetu TIR, i to: - gornje polje, ako su stavljena nova carinska obilježja, uz navođenje broja i oznaka tih obilježja, - srednje polje, ako je roba pretovarena na drugo vozilo ili kontejner (u tom slučaju vidi polje 16.), - donje polje, ako su poduzete ostale mjere.
16.	Popunjava se u slučaju pretovara robe na drugo vozilo ili kontejner, a navode se sljedeći podatci: a) Registarska oznaka vozila na koje je pretovar robe izvršen. Ako je to vozilo bilo

	<p>odobreno za prijevoz po karnetu TIR, tada se u lijevo polje stavlja oznaka "X" i dalje se navodi broj i datum Uvjerenja o odobrenju. Ako vozilo nije odobreno za prijevoz po karnetu TIR, oznaka "X" stavlja se u desno polje. Navode se i podatci o novim carinskim obilježjima.</p> <p>b) Identifikacijska oznaka kontejnera na koji je pretovar robe izvršen. Navode se podatci kao za vozilo.</p>
17.	Upisuje se naziv organa koji je sastavio zapisnik o nalazu, mjesto i datum. Ovjerava se pečatom organa i potpisom osobe koja je sastavila zapisnik.
18.	<p>Ovjera od strane sljedećeg carinskog ureda uključenog u TIR postupak. Potpis postupajućeg carinskog službenika, pečat carinskog ureda i datum prispjeća (predočenja) robe.</p> <p>Ukoliko dio robe nedostaje ili je uništena, a ostatak robe treba isporučiti, robni manifest u karnetu TIR i podatci o carinskim obilježjima moraju se ispraviti na svim preostalim kuponima i upisati u polje 4. odnosno talona br. 2 koji ostaje u karnetu TIR.</p> <p>Ako je zapisnik sastavio neki od carinskih ureda, u tom slučaju taj ured ovjerava i polje 17. i polje 18. zapisnika, obzirom da je i poduzeo radnje iz nadležnosti carinskog organa navedene u ovom polju.</p>

Članak 13.

(Identifikacijska kartica i zadržavanje karneta TIR)

(1) Identifikacijska kartica karneta TIR (odrezak) nalazi se na spoljašnoj strani zadnje korice karneta TIR, na kojoj je odtiskan kod/broj karneta TIR. Ova kartica služi kao potvrda (dokaz) prijevozniku da je carina zadržala karnet TIR u slučaju kada je postupajući carinski ured zadržao karnet TIR iz određenog razloga, npr. zbog sumnje da se radi o prijevari, nepravilnostima ili je karnet TIR nevažeći (ukraden, isključen imatelj karneta TIR iz sustava TIR) i drugo.

(2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, postupajući carinski ured iz karneta TIR odvojiti će identifikacijsku karticu (perforirana je), istu ovjeriti (datum, potpis službenika i otisak pečata) i potom je vratiti imatelju karneta TIR, a zadržati će karnet TIR. Taj ured, zadržani karnet TIR dostaviti će Sektoru za carine UNO, a presliku istog zadržati će za potrebe eventualnog poduzimanja daljnjih radnji. Sektor za carine primljeni zadržani karnet TIR dostavlja udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH da ga vrati nacionalnom udruženju jamcu koje je taj karnet izdalo.

GLAVA IV. POSTUPANJE CARINSKOG UREDA PO KARNETU TIR

Članak 14.

(Postupak u polaznom carinskom uredu i otvaranje karneta TIR)

(1) Prijevoznik koji namjerava prevoziti robu u međunarodnom prometu sukladno odredbama Konvencije TIR, tj. uz uporabu karneta TIR, mora vozilo, skup vozila ili konetejner s robom dovesti u polazni carinski ured, radi carinske kontrole. Karnet TIR otvara se u polaznom carinskom uredu, koji ured može biti u državi polaska robe, ili u državi u kojoj imatelj karneta TIR obavlja svoju djelatnost, ili u državi u kojoj je nastanjen. Uz pravilno popunjen karnet TIR, prijevoznik mora polaznom carinskom uredu podnijeti i druge isprave, odnosno prateća dokumenta (račun, prijevozni list CMR, izvozna carinska prijava i slično). Polaznom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Za robu koja se otprema iz BiH po karnetu TIR, karnet TIR se može otvoriti (čime i započinje prijevoz i postupak TIR) u carinskim ispostavama navedenim u Prilogu 1. ove Upute ili u graničnim carinskim uredima navedenim u Prilogu 2. iz članka 15. stavak (6) ove Upute.

(3) Prijevoznik sam odlučuje u kojem će polaznom carinskom uredu započeti prijevoz i postupak TIR i u kojem carinskom uredu će ga završiti.

(4) Za pregled robe, koja se prevozi po karnetu TIR, nadležan je polazni carinski ured u kojem se karnet TIR otvara. Polazni carinski ured je odgovoran za kontrolu ispravnosti podataka u karnetu TIR. Stoga polazni carinski ured mora raspolagati vjerodostojnim podacima o vrsti, količini i vrijednosti robe koja se prevozi po karnetu TIR, a ti podatci nalaze se u računu, prijevoznom listu CMR, izveznoj carinskoj prijavi i drugo.

(5) Roba koja se prevozi po karnetu TIR mora biti utovarena tako da se pošiljka koja će ranije biti istovarena može istovariti s vozila bez prethodnog istovara drugih pošiljki.

(6) Polazni carinski ured, prije otvaranja karneta TIR, obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava izgled karneta TIR,
- b) provjerava datum važnosti karneta TIR, koji je naveden u polju 1. na prvoj strani korica karneta TIR,
- c) provjerava da li je imatelj karneta TIR isključen iz sustava TIR,
- d) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- e) provjerava ispunjenost uvjeta cestovnog vozila ili kontejnera. U slučaju vozila ili kontejnera sa pomičnom ceradom, provjerava stanje cerade i pribora za pričvršćivanje cerade,
- f) provjerava da li su TIR tablice na cestovnom vozilu postavljene sukladno Prilogu 5, ili pločica na kontejneru sukladno Dodatku 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- g) provjerava valjanost Uvjerenja o odobrenju, koje mora biti važeće sve do završetka prijevoza TIR,
- h) provjerava polja koja su popunili IRU, udruženje jamac i imatelj karneta TIR,
- i) provjerava da li se podatci unijeti u robni manifest karneta TIR slažu s podacima iz priloženih dokumenata (izvozne carinske prijave, prijevoznog lista CMR, komercijalnih dokumenata i drugih priloženih dokumenata). Ako u polju 10. robnog manifesta nema dovoljno prostora za opis robe (npr. selidbene stvari) polazni carinski ured će potvrditi "popis robe" sastavljen na posebnim listama kao prilogom (vidi članak 10. ove Upute), a podatci o priloženim listama se unose u polje 8. kupona. Stavlja pečat i potpis na kraju robnog manifesta (u polje 17.) na svim listovima karneta TIR (bijeli i zeleni) koji će se koristiti za konkretan TIR prijevoz (vidi točku k) ovoga stavka),
- j) prema potrebi, odnosno analizi rizika (selektiviteta), pregleda predočenu robu i istu upoređuje s opisom iz robnog manifesta (roba mora odgovarati podacima iz robnog manifesta i iz priloženih dokumenata),
- k) popunjava i ovjerava polje 16. i 17. na svim popunjenim listovima (kuponima br. 1 i br. 2) karneta TIR potrebnim za odnosnu operaciju TIR do posljednjeg odredišnog carinskog ureda, ako je samo jedan polazni carinski ured (kada postoji više polaznih carinskih ureda vidi odredbe članka 18. stavak (4) ove Upute), zatim polje 18. do 23. samo na prvom raspoloživom setu listova (bijeli i zeleni), te polje 1. do 6. talona br. 1 prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1.,
- l) stavlja carinska obilježja,
- m) u slučaju prijavljivanja *"teške ili kabaste robe"*, po potrebi, zahtijeva prilaganje fotografije, crteža ili skice, koje ovjeri i odgovarajućim sredstvom (npr. uredskom klamericom) priključi uz drugu stranu korice karneta TIR,
- n) evidentira karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- o) iz karneta TIR odvoji kupon br. 1 i odlaže ga u arhivu, zajedno s primjerkom (ili preslikom) svakog uz karnet TIR priloženog dokumenta, a karnet TIR vraća imatelju (vozaču) koji nastavlja put do odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda (ako je roba u provozu preko carinskog područja ugovorne strane radi istupa u drugu državu),
- p) po primitku pisane potvrde o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2, polje 24. do 28.) od odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda (vidi članak 15. stavak (2) točka

h) i članak 17. stavak (3) točka j), istu će sravniti sa zadržanim kuponom br. 1 i s podacima o razduženju u kontrolniku TIR karneta, nakon čega će je pridružiti tom kuponu.

Članak 15.

(Postupak u izlaznom usputnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, predložiti izlaznom usputnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. izvozna carinska prijava, prijevozni list CMR, komercijalni dokument i slično). Izlaznom usputnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Izlazni usputni carinski ured (koji je u ulozi odredišnog carinskog ureda u carinskom postupku provoza) obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) provjerava stanje cestovnog vozila ili kontejnera, a posebno ako su na njima vidljivi znaci oštećenja carinskih obilježja ili eventualne druge okolnosti koje ukazuju da je riječ o zlouporabi,
- c) provjerava da li su TIR tablice na cestovnom vozilu postavljene sukladno Prilogu 5, ili pločica na kontejneru sukladno Dodatku 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- d) pregled robe vrši samo u izuzetnim slučajevima osnovane sumnje o zlouporabi, a broj takvih kontrola treba biti ograničen. U tom slučaju, stavlja nova carinska obilježja, o kojima podatke unosi u polje 16. preostalih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 4. talona br. 2 zelenog lista od kojeg zadržava kupon br. 2),
- e) popunjava i ovjerava polje 24. do 28. kupona br. 2 i polje 1. do 6. talona br. 2,
- f) razdužuje karnet TIR u kontrolniku TIR karneta, a potom iz karneta TIR odvoji kupon br. 2 i zadržava ga, a karnet TIR vraća imatelju, te dozvoljava istup vozila ili kontejnera s pripadajućom robom iz ugovorne strane,
- g) od zadržanog kupona br. 2, odvaja potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona, polje 24.- 28.), koju, kao potvrdu primitka (prispjeća) robe s karnetom TIR (neovisno o razduženju prema točki f) ovoga stavka), šalje carinskom uredu od kojeg je roba s karnetom TIR bila upućena (polaznom carinskom uredu ili ulaznom usputnom carinskom uredu, koji uredi su u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza), a gornji dio kupona br. 2 zadržava i odlaže u arhivu,
- h) ako je izlazni usputni carinski ured istovremeno i polazni carinski ured za karnet TIR, provodi isti postupak koji se provodi u oba ta ureda, u kom slučaju zadržava i oba kupona (bijeli kupon br. 1 i zeleni kupon br. 2).

(3) Ukoliko postoje opravdani razlozi, odnosno ako se sumnja da je u pitanju prekršaj, izlazni usputni carinski ured može obaviti odgovarajuće provjere, te ovisno od okolnosti svakog konkretnog slučaja poduzima odgovarajuće radnje sukladno važećim propisima.

(4) Ako su obilježja na vozilu ili kontejneru polomljena, a izlazni usputni carinski ured utvrdi da je s robom sve u redu, dozvoljava istup vozila ili kontejnera nakon stavljanja novih carinskih obilježja (o kojima podatke unosi u polje 4. talona br. 2.) i unošenja u polje 27. kupona br. 2 i u polje 5. talona br. 2 sljedeće napomene: "Polomljena carinska obilježja koja su prijavljena".

(5) Ako je vozilo ili kontejner predložen izlaznom usputnom carinskom uredu nakon isteka roka određenog od strane polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda, a nema drugih nepravilnosti, taj ured ne može odbiti razduženje karneta TIR, ne isključujući pri tome eventualno pokretanje prekršajnog postupka.

(6) Popis graničnih carinskih ureda (usputnih ulaznih/tranzitnih/izlaznih), preko kojih se može prevoziti roba po postupku TIR, dan je u Prilogu 2. ove Upute.

Članak 16.

(Postupak u ulaznom usputnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, prijaviti ulaznom usputnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. prijevozni list CMR, komercijalni dokumenti i drugo). Ulaznom usputnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

(2) Ulazni usputni carinski ured (koji je u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza) obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) provjerava da li je imatelj karneta TIR isključen iz sustava TIR,
- c) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- d) provjerava da li su TIR tablice na cestovnom vozilu postavljene sukladno Prilogu 5, ili pločica na kontejneru sukladno Dodatku 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- e) samo u izuzetnim slučajevima osnovane sumnje o zlouporabi, vrši pregled i provjeru robe upoređujući je s podacima iz robnog manifesta karneta TIR, a broj takvih kontrola treba biti ograničen. U tom slučaju, stavlja nova carinska obilježja, o kojima podatke unosi u polje 16. svih popunjenih kupona u karnetu TIR i u polje 3. talona prvog raspoloživog bijelog lista od kojeg zadržava kupon br. 1. Nova carinska obilježja stavlja i u slučaju pregleda robe od strane inspekcijskih organa (npr. veterinarska, fitosanitarna),
- f) popunjava i ovjerava polje 18. do 23. u kuponima (br. 1 i br. 2) sljedećeg raspoloživog seta listova (bijeli i zeleni), te polje 1. do 6. na bijelom talonu br. 1.,
- g) evidentira karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- h) iz karneta TIR odvoji kupon br. 1 i odlaže ga u arhivu, zajedno s primjerkom (ili preslikom) svakog pratećeg dokumenta priloženog uz karnet TIR, a karnet TIR vraća prijevozniku, te dozvoljava nastavak daljnjeg prijevoza robe, tj. upućuje robu u odredišni ili izlazni usputni carinski ured,
- i) ako je ulazni usputni carinski ured ujedno i odredišni carinski ured za karnet TIR (tj. ako se u istom operacija TIR i završava), provodi isti postupak koji se provodi u oba ta ureda, što uključuje i razduženje tog karneta u kontrolniku TIR karneta. U tom slučaju, nakon obavljenih potrebnih radnji, ulazni usputni carinski ured će iz karneta TIR odvojiti kupon br. 1 i br. 2 i odložiti ih u arhivu zajedno s primjerkom (ili preslikom) svakog pratećeg dokumenta priloženog uz karnet TIR, čime je operacija TIR završena.

(3) Kao opće pravilo, osim u slučajevima kada vrši pregled robe, usputni carinski ured svake ugovorne strane prihvaća carinska obilježja drugih ugovornih strana, pod uvjetom da ista nisu oštećena. Međutim, usputni carinski ured, može, ako je to potrebno radi kontrole, staviti i svoja obilježja, o kojima podatke mora navesti u karnetu TIR.

(4) Ulazni usputni carinski ured može vratiti prijevoznika s vozilom, skupom vozila ili kontejnerom i pripadajućom robom i karnetom TIR u izlazni usputni carinski ured susjedne države, ako utvrdi da taj ured nije proveo carinske formalnosti ili da one nisu pravilno provedene. U tom slučaju, ulazni usputni carinski ured unosi napomenu u karnet TIR (u polje 3. kupona - dio za službenu uporabu) za carinski izlazni usputni carinski ured susjedne države.

Članak 17.

(Postupak u odredišnom carinskom uredu)

(1) Vozilo, skup vozila ili kontejner prijevoznik mora, radi carinske kontrole, prijaviti odredišnom carinskom uredu, zajedno s pripadajućom robom, karnetom TIR i pratećim dokumentima (npr. prijevozni list CMR, komercijalni dokumenti i drugo). Odredišnom carinskom uredu, prijevoznik podnosi na uvid i važeće Uvjerenje o odobrenju.

Sukladno odredbama Konvencije TIR, odredišni carinski ured može da bude neki drugi carinski ured, a ne onaj koji je naznačen u karnetu TIR.

(2) Uporaba karneta TIR ograničena je samo za svrhe za koje je karnet TIR namijenjen, odnosno za poslove prijevoza robe. Karnet TIR ne smije da se koristi za neke druge operacije, odnosno postupke (npr. za skladištenje robe pod carinskim nadzorom u mjestu odredišta).

(3) Odredišni carinski ured obavlja sljedeće radnje:

- a) provjerava carinska obilježja,
- b) prema potrebi, odnosno analizi rizika (selektiviteta), pregleda predočenu robu,
- c) provjerava podatke u karnetu TIR,
- d) provjerava da li je imatelj karneta TIR isključen iz sustava TIR,
- e) provjerava da li je karnet TIR važeći (tj. da nije izgubljen, ukraden),
- f) provjerava da li su TIR tablice na cestovnom vozilu postavljene sukladno Prilogu 5, ili pločica na kontejneru sukladno Dodatku 1. uz Dio II Priloga 7 Konvencije TIR,
- g) popunjava i ovjerava polje 24. do 28. zelenog kupona br. 2 i polje 1. do 6. zelenog talona br. 2 (kada ima više odredišnih carinskih ureda vidi članak 18. stavak (5) ove Upute),
- h) razdužuje karnet TIR u kontrolniku TIR karneta,
- i) iz karneta TIR odvoji kupon br. 2, a karnet TIR vraća imatelju,
- j) iz odvojenog kupona br. 2 odvaja potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona, polje 24.-28.), koju, kao potvrdu primitka (prispjeća) robe s karnetom TIR (neovisno o razduženju prema točki h) ovoga stavka), šalje carinskom uredu od kojeg je roba s karnetom TIR bila upućena (polaznom carinskom uredu ili ulaznom usputnom carinskom uredu, koji uredi su u ulozi polaznog carinskog ureda u carinskom postupku provoza), a gornji dio kupona zadržava i odlaže u arhivu, čime je operacija TIR završena,
- k) po obavljanju radnje iz točke h) ovoga stavka, informatički sustav odmah automatski šalje podatke o završetku operacije TIR u bazu SafeTIR.

(4) Ako se prijevoz TIR završava djelomičnim istovarom robe u odredišnom carinskom uredu, taj ured dužan je, nakon istovara robe, na svim preostalim popunjenim listovima u karnetu TIR u polju 9., 10. i 11. precrtati robu koja je istovarena, tj. za koju je u tom uredu završena operacija TIR, te u polju 26. kupona br. 2 i u polju 3. talona br. 2 upisati broj koleta za koje je operacija TIR u tom uredu završena.

(5) U slučaju kada se utvrdi da stvarno stanje robe ne odgovara podacima o robi navedenim u karnetu TIR, odredišni carinski ured dužan je popuniti polje 27. kupona br. 2 i polje 5. talona br. 2 (zelene boje). U navedena polja upisuje veliko tiskano slovo "R", te precizno opisuje razloge (nepravilnosti) koji sprječavaju potpuno razduživanje karneta TIR. Popunjavanje navedenih polja u slučaju utvrđenih razlika (nepravilnosti) je obvezno, jer će se u protivnom karnet TIR smatrati potpuno zaključenim, što će onemogućiti kasnije postavljanje eventualnog zahtjeva za plaćanje nastalog carinskog duga prema udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH.

(6) Karnet TIR se može razdužiti s primjedbama (vidi stavak (5) ovoga članka) i bez primjedbi. Ako je razduženje s primjedbom, te primjedbe moraju da se odnose na činjenice koje su u svezi samo s operacijom TIR, koje činjenice treba da budu jasno navedene u karnetu TIR. Ako je karnet TIR razdužen bez primjedbi, od imatelja karneta TIR ili udruženja jamca ne može se više zahtijevati plaćanje carinskog duga, osim ako potvrda o razduženju nije dobivena protuzakonito ili prijevarom.

Smatrat će se da je potvrda o razduženju karneta TIR dobivena protuzakonito ili prijevarom kada je operacija TIR izvršena korištenjem odjeljka za robu cestovnog vozila ili kontejnera koji su adaptirani u svrhe zlouporabe ili kada su otkrivene takve zlouporabe kao što su uporaba lažnih ili netočnih dokumenata, zamjena robe, pokušaj povrede carinskih obilježja ili kada je potvrda o razduženju dobivena na neki drugi nezakonit način.

(7) Neslaganje podataka iz spiska robe, odnosno iz robnog manifesta karneta TIR sa stvarnim sadržajem vozila, skupa vozila ili kontejnera ne smatra se kršenjem odredaba Konvencije TIR od strane imatelja karneta TIR, ako se podnese dokaz da do neslaganja nije došlo zbog grešaka koje su počinjene namjerno ili iz nehata u vrijeme utovara ili otpreme robe ili prilikom popunjavanja robnog manifesta.

(8) Pod pojmom "greška počinjena iz nehata" podrazumijevaju se radnje koje su, iako nisu učinjene s predumišljajem ili uz poznavanje činjenica, rezultat nepodužimanja opravdanih i potrebnih mjera za osiguravanje točnosti podataka u svakom pojedinačnom slučaju.

(9) Carinski organi države polaska i odredišta neće smatrati da je imatelj karneta TIR odgovoran za neslaganja koja se otkriju u tim državama, ako se neslaganja odnose na carinske postupke koji su prethodili ili su uslijedili nakon operacije TIR i u kojima imatelj karneta TIR nije bio angažiran.

(10) Kada se utvrdi da je roba, koja je navedena u robnom manifestu karneta TIR, uništena ili nepovratno izgubljena nesretnim slučajem ili usljed djelovanja više sile, ili da se pojavio manjak zbog same prirode robe, odustat će se od naplate carinskog duga koji se u pravilu naplaćuje.

(11) U carinskoj prijavi po kojoj se roba, nakon postupka provoza po karnetu TIR, stavlja u odgovarajući carinski postupak u odredišnom carinskom uredu, karnet TIR je prethodni i priloženi dokument, o kojem se podatci upisuju u odnosnu carinsku prijavu i to:

- a) u polje 40 - odvojeno kosim crtama: šifra carinskog ureda od kojeg je roba upućena odredišnom carinskom uredu po karnetu TIR, oznaka TIR i broj karneta TIR (npr. 94161/TIR/MX51000000) i
- b) u polje 44 - oznaka TIR i broj karneta TIR (npr. TIR/MV5100000), jer uz carinsku prijavu odredišni carinski ured prilaže zadržani kupon br. 2 (gornji, veći dio tog kupona).

Članak 18.

(Postupanje u slučaju više polaznih i odredišnih carinskih ureda)

(1) Međunarodni drumski prijevoz robe po karnetu TIR može uključivati više polaznih i odredišnih carinskih ureda, s tim da polaznih i odredišnih carinskih ureda može biti najviše četiri (npr. tri polazna i jedan odredišni, dva polazna i dva odredišna, jedan polazni i tri odredišna). Roba uvijek mora preći barem jedan međunarodni granični prijelaz. Polazni, kao i odredišni carinski uredi mogu se nalaziti u različitim ugovornim stranama.

Posao prijevoza koji se obavlja na temelju karneta TIR može započeti i završiti se u istoj ugovornoj strani, pod uvjetom da se jedan dio puta obavi na stranom carinskom području.

(2) Karnet TIR može se podnijeti odredišnom carinskom uredu samo ako su svi polazni carinski uredi primili (registrirali) karnet TIR prije krajnjeg datuma njegove važnosti ili na sam dan isteka važnosti.

(3) Roba koja se prevozi po karnetu TIR namijenjena za više odredišnih carinskih ureda treba, ako to dozvoljava vrsta robe i vozila, biti utovarena tako da je pošiljku, koja će se prva istovariti moguće istovariti iz vozila bez prethodnog istovara drugih pošiljki koje su namijenjene istovaru u

drugim mjestima. Onako kako je utovarena u vozilo ili kontejner, robu treba upisati u robni manifest (prvu treba upisati robu koja se prva i istovara i tako redom).

Pri prijevozu s istovarom u više mjesta, treba pri svakom daljnjem istovaru to navesti na svim preostalim listovima robnog manifesta karneta TIR (u polje 12.), te istovremeno navesti na svim preostalim kuponima i odgovarajućem talonu da su stavljena nova carinska obilježja.

(4) Kada postoji više od jednog polaznog carinskog ureda (podatak o tome nalazi se u polju 2. kupona), postupanje je sljedeće:

- a) prvi polazni carinski ured:
 - 1) provodi radnje iz članka 14. ove Upute,
 - 2) provjerava u kuponu u polju 2. i 12. broj polaznih i odredišnih carinskih ureda,
 - 3) popunjava i ovjerava polje 16. i 17. u onoliko kupona (bijelih i zelenih) koliko je potrebno za prijevoz do drugog polaznog carinskog ureda,
 - 4) robu upućuje do drugog polaznog carinskog ureda, odnosno do izlaznog usputnog carinskog ureda, ako se drugi polazni carinski ured nalazi u drugoj ugovornoj strani.
- b) drugi (odnosno treći) polazni carinski ured:
 - 1) prihvaća karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje primitak cijele pošiljke robe (razduži u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) uklanja carinska obilježja koja je stavio prvi polazni carinski ured,
 - 3) prijevoznik unosi u robni manifest robu koja se otprema od tog ureda,
 - 4) kontrolira novoutovarenu robu koja se otprema od tog ureda,
 - 5) stavlja carinska obilježja,
 - 6) popunjava i ovjerava polje 16. do 23. samo u onoliko kupona (bijeli i zeleni kupon) koliko je potrebno za prijevoz do sljedećeg (trećeg) polaznog carinskog ureda,
 - 7) robu upućuje do sljedećeg (trećeg) polaznog carinskog ureda,
 - 8) posljednji polazni carinski ured stavlja posljednja carinska obilježja, popunjava polje 18. do 23. samo u sljedećem raspoloživom setu listova (bijeli i zeleni), dok polje 16. i 17. popunjava i ovjerava na svim preostalim popunjenim listovima (kuponima bijele i zelene boje) karneta TIR (čime zaključuje robni manifest) koji su potrebni za preostali dio puta do završetka operacije TIR u posljednjem odredišnom carinskom uredu.

Kod drugog polaznog carinskog ureda, u robnom manifestu, treba da bude navedena roba koja je utovarena u prvom i drugom polaznom carinskom uredu, a kod trećeg polaznog carinskog ureda treba da bude navedena roba koju su primili sva tri polazna carinska ureda, kako bi se moglo utvrditi koja se roba i u kojoj količini odnosi na svaki polazni carinski ured.

(5) Kada postoji više od jednog odredišnog carinskog ureda (podatak o tome se nalazi u polju 12. kupona), pored provedbe radnji iz članka 17. ove Upute, postupanje je sljedeće:

- a) prvi odredišni carinski ured:
 - 1) prihvaća karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje primitak cjelokupne pošiljke (razdužuje u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) dio robe namijenjene tom uredu se istovari. Poslije djelomičnog istovara, na svim preostalim popunjenim listovima karneta TIR, u polju 9., 10., i 11. robnog manifesta precrtava robu koja je kod tog ureda istovarena (razdužena), što ovjeri potpisom i službenim pečatom,
 - 3) u polje 26. kupona br. 2 i u polje 3. talona br. 2 unosi broj koleta za koje je operacija TIR u tom uredu završena,
 - 4) stavlja nova carinska obilježja i upiše ih u polje 16. kupona na listovima potrebnim do sljedećeg odredišnog carinskog ureda i u polje 3. talona br. 1 (novog bijelog lista od kojeg zadržava kupon broj 1.),
 - 5) robu upućuje drugom odredišnom carinskom uredu ili izlaznom usputnom carinskom uredu ako je drugi odredišni carinski ured u drugoj ugovornoj strani,

- 6) nakon razduženja karneta TIR u kontrolniku TIR karneta, informatički sustav odmah automatski šalje podatke o djelomičnom završetku operacije TIR u bazu SafeTIR,
- b) drugi odredišni carinski ured (ili posljednji):
- 1) prihvaća karnet TIR i prethodnom carinskom uredu koji mu je robu uputio potvrđuje primitak pošiljke (razdužuje u kontrolniku TIR karneta, te dostavlja i pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2),
 - 2) nakon razduženja karneta TIR u kontrolniku TIR karneta, sustav odmah automatski šalje podatke o djelomičnom (kada drugi odredišni carinski ured nije i posljednji odredišni ured), odnosno o potpunom (kada je u pitanju posljednji odredišni carinski ured) završetku operacije TIR u bazu SafeTIR.

Članak 19.

(Postupak kada se prekida i ponovno započinje prijevoz po sustavu TIR)

(1) Kada se dio prijevoza na temelju karneta TIR, obavlja preko područja neke države koja nije ugovorna strana, posao međunarodnog cestovnog prijevoza će se privremeno obustaviti za taj dio putovanja. U tom slučaju, carinski organ ugovorne strane na čijem se području putovanje nastavlja prihvatit će karnet TIR radi ponovnog započinjanja posla međunarodnog cestovnog prijevoza, pod uvjetom da su carinska obilježja i identifikacijske oznake ostali neoštećeni.

(2) Isti postupak primijenit će se i kada imatelj karneta TIR ne koristi taj karnet za jedan dio puta na području neke ugovorne strane zbog postojanja carinskog postupka provoza koji je više pojednostavljen (npr. pojednostavljeni postupak provoza na temelju tovarnog lista CIM) ili kada nije potrebno korištenje postupka provoza.

(3 U slučajevima iz stavka (1) i (2) ovoga članka carinski ured, u kojem je prijevoz na temelju karneta TIR privremeno obustavljen ili ponovno prihvaćen, smatrat će se usputnim izlaznim, odnosno usputnim ulaznim carinskim uredom, ovisno od slučaja.

Članak 20.

(Određivanje roka prijavljivanja i pravca putovanja)

(1) Prilikom popunjavanja kupona br. 1 karneta TIR, polazni ili ulazni usputni carinski ured treba u polje 20. upisati rok (datum) do kojeg vozilo, skup vozila ili kontejner, s pripadajućom robom i karnetom TIR treba biti predočeno odredišnom carinskom uredu ili izlaznom usputnom carinskom uredu.

(2) Polazni ili ulazni usputni carinski ured, ako je odredio putni pravac (samo kada je to neohodno), upisat će u polje 22. kupona br. 1 pravac putovanja (itinerari) kojim će se vozilo kretati.

Članak 21.

(Prijevoz robe na temelju karneta TIR za koju iznos carinskog duga prelazi maksimalan iznos jamstva)

(1) Ukoliko, prema procjeni postupajućeg carinskog ureda, iznos eventualnog carinskog duga za robu navedenu u robnom manifestu karneta TIR, prelazi najviši iznos utvrđen Konvencijom TIR, odnosno iznos za koji jamči udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH (50.000 USD za običan karnet), taj ured ne može odbiti prihvaćanje karneta TIR iz tog razloga, niti da zahtijeva polaganje dopunskog osiguranja u vidu novog dodatnog karneta TIR ili nacionalne provozne carinske prijave.

Razlog za odbijanje karneta TIR ne može biti ni činjenica da iz karneta TIR nisu poznati podatci o vrijednosti robe, kao ni činjenica da tim podacima ne raspolaže prijevoznik.

(2) U slučaju iz stavka (1) ovoga članka, samo u posebnim, izvanrednim situacijama (npr. ako postoji sumnja da bi roba mogla nestati (izuzeta ispod carinskog nadzora) prije okončanja carinskih formalnosti), postupajući carinski ured, prema odredbama članka 23. Konvencije TIR, može odrediti carinsku pratnju vozila na trošak prijevoznika (imatelja karneta TIR) do odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda kojem se roba upućuje. Ako je određena carinska pratnja, tada se u polje 5. talona br. 1 upisuje naznaka "CARINSKA PRATNJA".

Članak 22. (Kontrolnik TIR karneta)

(1) Carinski ured, podatke iz papirnog karneta TIR, po kojem postupaju, unosi (evidentira) u informatički program ASYCUDA, kao i podatke o razduženju karneta TIR (u TIR aplikaciju, ovisno od nadležnosti postupajućeg carinskog ureda po odnosnom karnetu TIR, odnosno ovisno da li je postupajući carinski ured polazni, usputni ili odredišni carinski ured za odnosni karnet TIR). U informatičkom programu ASYCUDA se vodi i razdužuje elektronski kontrolnik TIR karneta (kontrolnik o registriranim, razduženim i nerazduženim karnetima TIR).

(2) Način pristupa i unosa podataka iz papirnog karneta TIR u TIR aplikaciju u informatičkom programu ASYCUDA, funkcioniranje kontrolnika TIR karneta u tom programu, te kreiranje odgovarajućih izvješća i druge radnje za provedbu ovog Upute u informatičkom sustavu UNO, bliže je uređeno tehničkom Uputom Sektora za informatičke tehnologije UNO.

GLAVA V. POSTUPAK KADA TIR OPERACIJA NIJE ZAVRŠENA

Članak 23. (Postupak kod polaznog ili ulaznog usputnog carinskog ureda)

(1) Ako u roku od 15 dana od dana prihvaćanja karneta TIR kao isprave za početak postupka provoza, ne primi pisanu potvrdu o razduženju (donji perforirani dio kupona br. 2, polja 24. do 28. (vidi članak 15. i 17. ove Upute), a niti je karnet TIR razdužen u kontrolniku TIR karneta, polazni ili ulazni usputni carinski ured, dalje bez odgađanja, na najpogodniji način (i faksom), odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu (koji je u polju 22. kupona br. 1 koji nije razdužen upisan kao ured kojem se roba upućuje), šalje urgenciju (u dva primjerka), uz koju dostavlja i presliku kupona br. 1. Obrazac urgencije dan je u Prilogu 3. ove Upute.

(2) Odredišni ili izlazni usputni carinski ured kojem je upućena urgencija iz stavka (1) ovoga članka obvezan je odgovoriti na urgenciju u roku od osam dana od dana njenog primitka.

(3) Ako je karnet TIR razdužen u carinskom uredu kojem je dostavljena urgencija iz stavka (1) ovoga članka, isti je dužan u kontrolniku TIR karneta unijeti podatke o razduženju odnosnog karneta TIR i dostaviti odgovor na urgenciju.

Polazni ili ulazni usputni carinski ured koji je uputio urgenciju, u tom slučaju, tj. ako na urgenciju dobije odgovor da je karnet TIR koji je u pitanju razdužen, obustavlja postupak.

(4) Ako polazni ili ulazni usputni carinski ured na urgenciju iz stavka (1) ovoga članka primi odgovor da roba nije predana odredišnom ili izlaznom usputnom carinskom uredu kojem je upućena, dostavit će predmet Grupi za procedure u regionalnom centru kojem organizacijski pripada (u daljnjem tekstu: Grupa za procedure), radi daljnjeg vođenja postupka, tj. radi prikupljanja relevantnih podataka, utvrđivanja dužnika, te obračuna i naplate carinskog duga. Krajnji rok za dostavljanje predmeta Grupi

za procedure je, sukladno članku 291. stavak 1. Odluke, 30 dana od datuma prihvaćanja (registriranja) karneta TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu.

(5) Polazni ili ulazni usputni carinski ured poduzima i radnje u svezi pokretanja prekršajnog postupka protiv imatelja karneta TIR.

(6) Ako polazni ili usputni carinski ured raspolaže samo s jednom od potvrda o razduženju karneta TIR, bilo pisanom potvrdom o razduženju ili razduženjem (potvrdom) u kontrolniku TIR karneta, i u tom slučaju zatražit će od odredišnog ili izlaznog usputnog carinskog ureda da mu dostavi nedostajuću potvrdu.

Članak 24.

(Postupak Grupe za procedure)

(1) Po primitku predmeta, Grupa za procedure imatelju karneta TIR dostavlja obavijest da predmetni TIR postupak nije završen (jedan primjerak te obavijesti dostavlja i Sektoru za carine). Obavijest se dostavlja na obrascu iz Priloga 4. ove Upute. Ako je imatelj karneta TIR strana osoba, obavijest se dostavlja na obrascu iz Priloga 5. ove Upute.

Neovisno od stavka (3) ovoga članka, Grupa za procedure, obavijest dostavlja najkasnije u roku od dva mjeseca od datuma prihvaćanja karneta TIR u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu.

(2) Obavijest iz stavka (1) ovoga članka, osim imatelju karneta TIR, istovremeno se dostavlja i udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, na obrascu iz Priloga 4. ove Upute (jedan primjerak te obavijesti dostavlja se Sektoru za carine). Uz obavijest se dostavlja preslika kupona br. 1 nerazduženog karneta TIR koji je u pitanju, preslika odgovora na urgenciju iz članka 23. ovog Upute i preslika obavijesti iz stavka (1) ovoga članka dostavljene imatelju nerazduženog karneta TIR.

(3) Krajnji rok za dostavu obavijesti udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH o tome da provozni postupak po karnetu TIR nije završen, sukladno članku 11. stavak 1. Konvencije TIR, je godinu dana (u kom roku udruženje jamac treba da je i primilo obavijest) od dana kada je karnet TIR prihvaćen u polaznom ili ulaznom usputnom carinskom uredu. Ako Grupa za procedure propusti u tom roku dostaviti pisanu obavijest udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH da provozni postupak započet po karnetu TIR nije završen, gubi se pravo potraživanja plaćanja nastalog carinskog duga po nerazduženom karnetu TIR od tog udruženja.

(4) Ako Grupa za procedure utvrdi da podatci, odnosno dokazi, koje je dostavio imatelj karneta TIR ili udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH, nesumnjivo dokazuju da je provozni postupak po karnetu TIR koji je u pitanju završen, donosi odluku o završetku provoznog postupka. Kao dokaz o završetku provoznog postupka mogu se prihvatiti dokumenti navedeni u članku 290. stavak 3. i 4. Odluke.

(5) Ako Grupa za procedure utvrdi da se dokaz dostavljen od udruženja jamca Vanjskotrgovinske komore BiH ne može prihvatiti, odnosno smatratiti vjerodostojnim dokazom za razduženje karneta TIR koji je u pitanju iz određenih razloga (npr. provjerom utvrdi da karnet TIR nije razdužen kod carinskog ureda u BiH navedenom u dokazu, ili je razduženje potvrđeno pečatom koji u svom radu nije koristio carinski ured naveden o dostavljenom dokazu ili je karnet TIR razdužen brojem koji ne postoji u kontrolniku TIR karneta (fiktivan je i slično), o tome će, najkasnije u roku od mjesec dana od primitka dokaza, obavijestiti udruženje jamca i pozvati ga da, ukoliko ima mogućnosti, obavijesti Grupi za procedure o novom saznanju i činjenicama, odnosno drugim dokazima, koji bi ukazivali na mogućnost da je predmetni karnet TIR razdužen na carinskom području BiH.

(6) Kada Grupa za procedure ne raspolaže svim podacima o robi na temelju kojih bi bio moguć obračun, odnosno utvrđivanje točnog iznosa carinskog duga za naplatu za određenu robu, a niti su

podatci o tome sadržani u nerazduženom karnetu TIR, može ako to ocijeni potrebnim (vodeći računa da usljed toga ne dođe do prekoračenja određenih rokova), dostaviti zahtjev Sektoru za provođenje i poštivanje carinskih i poreznih zakonskih propisa UNO da prikupi podatke o robi. Taj Sektor odmah se obraća carinskoj upravi polazne države sa zahtjevom da mu dostavi podatke o robi (jedan primjerak tog zahtjeva dostavlja Grupi za procedure), u kom zahtjevu treba odrediti i rok za dostavu podataka. Nakon primitka odgovora, taj Sektor isti odmah dostavlja Grupi za procedure na daljnje postupanje.

(7) Prilikom odlučivanja o podnesenim dokazima o završetku proвозnog postupka, primjenjuju se odredbe carinskih propisa koje uređuju pitanja u svezi završetka proвозnog postupka, carinskog dužnika i utvrđivanja visine carinskog duga.

(8) Ako imatelj karneta TIR i udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH, u roku od tri mjeseca od primitka obavijesti iz stavka (1) i (2) ovoga članka, ne dostave Grupi za procedure vjerodostojne podatke, odnosno dokaze o pravilnom završetku proвозnog postupka, odnosno o izlasku robe, Grupa za procedure će temeljem raspoloživih podataka utvrditi da postupak provoza nije završen, zatim da li je nastao carinski dug, mjesto nastanka carinskog duga, ko je carinski dužnik i točan iznos carinskog duga.

U slučaju kada stvarno nisu na raspolaganju podatci o robi koji su dovoljni za utvrđivanje iznosa carinskog duga (npr. podatke nije dostavio ni imatelj karneta TIR ni udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH, niti su isti sadržani u karnetu TIR) carinski dug će se obračunati na temelju raspoloživih podataka, a po najvećoj stopi koja se primjenjuje na robu obuhvaćenu u karnetu TIR, sukladno objašnjenju iz Priloga 6 (objašnjenje 0.8.6. drugi stav) Konvencije TIR, na koju odredbu se u tom slučaju treba pozvati i u odluci.

(9) Pri utvrđivanju carinskog dužnika treba imati u vidu da je imatelj karneta TIR odgovoran za plaćanje carinskog duga, bez obzira da li je izvršenje prijevozne operacije povjerio nekom drugom, te da je imatelj karneta TIR također odgovoran za plaćanje carinskog duga u slučaju kada je razduženje karneta TIR obavljeno prijevarom ili protuzakonito, bez obzira da li je za to znao ili je morao znati. Osim imatelja karneta TIR, sukladno carinskim propisima, carinski dužnik može biti i druga osoba (npr. osoba koja neovlašteno primila robu).

(10) Carinski dug primjenjiv na robu koja je ušla u carinsko područje BiH po karnetu TIR koji nije razdužen, odnosno za koju po tom karnetu nije završen proвозni postupak, obračunava se prema propisima koji su važili u trenutku nastanka carinskog duga. Obračun treba sadržavati i zatezne kamate od dana nastanka carinskog duga do donošenja odluke.

(11) Nakon što utvrdi sve potrebne elemente u slučaju nerazduženja karneta TIR, odnosno nerazduženja postupka provoza započetog po nerazduženom karnetu TIR, Grupa za procedure će, sukladno članku 8. stavak 7. Konvencije TIR, te članku 195., 207. i 208. Zakona, odlukom koju donosi u tom postupku utvrditi da li je nastao carinski dug, vrijeme i mjesto nastanka carinskog duga, ko je izravno odgovorni carinski dužnik i točan iznos carinskog duga i zatezne kamate, te zahtijevati plaćanje nastalog carinskog duga i zatezne kamate od osobe koja je utvrđena kao izravni odgovorni carinski dužnik, na koju odluku priziv ne odgađa njeno izvršenje. Rok u kojem izravno odgovorni carinski dužnik mora platiti obračunati carinski dug i zatezne kamate je 10 dana od primitka odluke.

U istoj odluci (u izreci) treba stajati (što je sukladno članku 8. i 11. Konvencije TIR) i to da su udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH i izravno odgovorni carinski dužnik solidarni dužnici za carinski dug i zatezne kamate utvrđene tom odlukom, te da, u slučaju da navedena potraživanja ne plati izravno odgovorni carinski dužnik, ista mora platiti udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH u roku od tri mjeseca od dana primitka navedene odluke, u protivnom ta potraživanja će biti naplaćena iz instrumenta osiguranja garantnog udruženja prisilnim putem. U tom slučaju, navedena odluka dostavljena udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH smatra se i zahtjevom za plaćanje tih potraživanja u smislu

članka 11. stavak 2. Konvencije TIR, ako ta potraživanja ne plati izravno odgovorni carinski dužnik.

Kada Grupa za procedure utvrdi da postupak provoza nije završen po nerazduženom karnetu TIR otvorenom u BiH za robu koja je izvezno ocarinjena u BiH (bilo po EX 1, EX 2 ili EX 3), u tom slučaju istom odlukom poništiti će i izveznu carinsku prijavu koja je u pitanju, te utvrditi da li je nastao carinski dug (npr. ako se izvezna carinska prijava odnosi na ponovni izvoz robe nakon odgovarajućeg postupka s ekonomskim učinkom), zatim ko je carinski dužnik i točan iznos carinskog duga. U odluci se treba pozvati i na članak 8. Konvencije TIR.

Po jedan primjerak odluke, s klauzulom izvršnosti, Grupa za procedure dostavlja Odsjeku za pružanje usluga radi praćenja naplate carinskog duga utvrđenog tom odlukom i postupanja sukladno članku 25. ove Upute i Sektoru za carine, radi evidencije istih i za druge službene potrebe u praćenju primjene Konvencije TIR.

(12) Obavještanje imatelja nerazduženog karneta TIR ili drugih osoba neposredno odgovornih za nastanak carinskog duga o tome da provozni postupak nije završen, te donošenje odluke kojom se od istih osoba (carinski dužnik) zahtijeva plaćanje nastalog carinskog duga, je obveza nastala iz supsidijarnog karaktera međunarodnog jamstva koje se koristi u sustavu Konvencije TIR. Predmetna obavijest i odluka su preduvjet koji se mora ispuniti da bi se moglo zahtijevati plaćanje nastalog carinskog duga i zatezne kamate od udruženja jamca Vanjskotrgovinske komore BiH.

(13) Prilikom dostavljanja pismena (obavijesti, odluke i drugih pismena) potrebno je voditi računa o tome da li se pismeno dostavlja domaćoj osobi (osoba iz BiH) ili stranoj osobi, radi primjene odgovarajućih odredbi Zakona o upravnom postupku. Sukladno Zakonu o upravnom postupku, dostavljanje pismena stranoj osobi obavlja se preko Ministarstva vanjskih poslova BiH.

Članak 25.

(Postupak Odsjeka za pružanje usluga)

(1) Ako carinski dužnik koji je izravno odgovoran za nastanak carinskog duga, u roku od 10 dana od primitka odluke iz članka 24. stavak (11) ove Upute, ne uplati utvrđeni carinski dug i zatezne kamate po toj odluci, Odsjek za pružanje usluga odmah će bez odgađanja poduzeti sve moguće zakonske radnje u cilju naplate duga od izravno odgovornog carinskog dužnika. U tom slučaju, Odsjek za pružanje usluga obavijestit će udruženje jamca Vanjskotrgovinsku komoru BiH o tome da izravno odgovorni carinski dužnik nije platio carinski dug u roku određenom u odluci, te koje će daljnje radnje poduzeti u cilju naplate duga od tog dužnika.

(2) Odsjek za pružanje usluga obavijestit će udruženje jamca Vanjskotrgovinsku komoru BiH i o rezultatima poduzetih radnji iz stavka (1) ovoga članka (uz obavijest dostavlja i popratnu dokumentaciju kao dokaz o poduzetim navedenim radnjama), tj. o rezultatima naplate potraživanja od izravno odgovornog carinskog dužnika, prije isteka roka navedenog u drugom podstavku ovoga stavka.

U istoj obavijesti treba da stoje i podatci o tome koji iznos navedenog potraživanja se nije uspio naplatiti od izravno odgovornog carinskog dužnika i da je taj iznos dužan platiti udruženje jamca Vanjskotrgovinska komora BiH kao solidarni dužnik u roku iz članka 11. stavak 3. Konvencije TIR, tj. u roku od tri mjeseca od dana kada mu je dostavljena odluka iz članka 24. stavak (11) ove Upute.

(3) Plaćanje carinskog duga i zatezne kamate nastalih zbog nerazduženja karneta TIR, odnosno postupka provoza započetog po nerazduženom karnetu TIR, sukladno članku 11. stavak 2. Konvencije TIR, zahtijevat će se od udruženja jamca Vanjskotrgovinske komore BiH najranije tri mjeseca po isteku datuma kada je to udruženje jamca obaviješteno da karnet TIR nije razdužen ili da je razdužen

pod primjedbom ili da je potvrda o razduženju dobivena protuzakonito ili prijevarom, a najkasnije dvije godine (u kom roku udruženje jamac treba da je i primilo obavijest), računajući od istog datuma. U slučajevima koji, u toku navedenog roka od dvije godine, postanu predmetom sudskog postupka, plaćanje se mora zahtijevati u roku od godinu dana od dana kada je sudska odluka postala izvršna.

Sukladno Sporazumu o jamstvu između UNO i garantne udruge Vanjskotrgovinske komore BiH od 25.03.2009. godine, maksimalan iznos koji se može zahtijevati od udruženja jamca Vanjskotrgovinske komore BiH, ne može prelaziti 50.000,00 USD po jednom običnom karnetu TIR.

(4) Plaćeni iznos carinskog duga i zatezne kamate bit će vraćeni udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, ako se u roku od dvije godine od dana podnošenja zahtjeva za plaćanje, utvrdi da u svezi s predmetnom prijevoznom operacijom nije bilo nikakvih nepravilnosti.

(5) Radi evidencije i za druge službene potrebe u praćenju primjene Konvencije TIR, Odsjek za pružanje usluga će redovito obavještavati Sektor za carine o izvršenju odluke iz članka 24. stavak (11) ove Upute (kada, na koji način (redovito ili prisilno), od koga i koji iznos je naplaćen).

GLAVA VI. OSTALE ODREDBE

Članak 26.

(Isključenje iz TIR sustava)

(1) Prema odredbama članka 38. Konvencije TIR, svaka ugovorna strana može, privremeno ili trajno, isključiti iz korištenja TIR sustava svaku osobu koja je počinila ozbiljan prekršaj carinskih propisa ili propisa primjenjivih na međunarodni prijevoz robe.

(2) Odluku o isključenju imatelja karneta TIR iz sustava TIR, donosi udruženje jamac Vanjskotrgovinska komora BiH.

(3) Carinski ured ne može prihvatiti karnet TIR čiji se imatelj (prijevoznik) nalazi na spisku osoba isključenih iz sustava TIR (u CUTE-Wise bazi), niti karnet TIR koji se nalazi na spisku nevažećih karneta TIR (u CUTE-Wise bazi). Tada prijevoznik može koristiti provozni postupak sukladno odredbama carinskih propisa o provoznom postupku, uz nacionalnu provoznu carinsku prijavu i važeće jamstvo definirano tim odredbama.

Članak 27.

(Izvjestavanje o završenim TIR operacijama - SafeTIR)

(1) Sukladno Prilogu 10 Konvencije TIR, UNO je dužna, svakodnevno, prikupljati podatke o svim karnetima TIR koji su djelomično ili potpuno razduženi u odredišnom carinskom uredu (ured definiran u članku 3. točka d) ove Upute) za dio robe ili svu robu za koju je operacija TIR okončana u BiH, u bazu SafeTIR i to:

- a) broj karneta TIR,
- b) broj i datum iz kontrolnika TIR karneta u kojem je odredišni carinski ured evidentirao razduženi karnet TIR,
- c) naziv i šifru odredišnog carinskog ureda,
- d) djelomično (P) ili potpuno razduženje (F) operacije TIR,
- e) s primjedbom (R) ili bez primjedbe (/),
- f) broj stranice kupona kojim je operacija TIR razdužena u odredišnom carinskom uredu.

(2) Podatci iz stavka (1) ovoga članka od odredišnih carinskih ureda u bazu SafeTIR automatski se prikupljaju u centralnu bazu SafeTIR na posebnom serveru u Središnjem uredu UNO, nakon što postupajući odredišni carinski ured razduži TIR karnet (djelomično ili potpuno) u kontrolniku TIR karneta (vidi članak 17. stavak (3) točka k) i članak 18. stavak (5) točka a) alineja 6) i točka b) alineja 2) ove Upute). Prikupljeni podatci o razduženim TIR karnetima za tekući dan, iz centralne baze SafeTIR, automatski se prosljeđuju izravno u IRU putem VPN konekcije na kraju svakog radnog dana. Dostavljanje navedenih podataka u IRU, po potrebi, može se vršiti i više puta dnevno.

Članak 28.

(Postupak usklađivanja podataka iz karneta TIR)

(1) Prema Prilogu 10 Konvencije TIR, IRU ili udruženje jamac Vanjskotrgovinske komore BiH može dostaviti UNO obrazac za usklađivanje podataka (MRF - *Model Reconciliation Form*), koji se nalazi u Prilogu 6. ove Upute, u sljedećem slučaju:

- a) kada je utvrđena razlika između elektronski dostavljenih podataka (baza SafeTIR) i podataka na talonima koji su upotrijebljeni i vraćeni u karnetu TIR,
- b) ako podatci o razduženju postupka TIR nisu bili dostavljeni elektronskim putem (baza SafeTIR), a iz vraćenog karneta TIR, dâ se zaključiti da je postupak bio završen (okončan).

(2) Odmah po primitku obrasca MRF, Sektor za carine UNO isti će dostaviti odredišnom carinskom uredu od kojeg se traži provjera. Taj ured obvezan je odmah u svojoj evidenciji provjeriti da li je predmetni karnet TIR bio podnesen tom uredu i da li je postupak za svu ili dio robe bio završen kod tog ureda, te uporediti podatke iz svoje evidencije s podacima navedenim u dijelu "A" obrasca MRF. Ovisno o utvrđenom stanju, odredišni carinski ured će, u obrascu MRF, popuniti "DIO B - Odgovor odredišnog carinskog ureda". Ako se utvrde razlike u evidenciji u odnosu na podatke navedene u obrascu MRF u dijelu "podatci koje treba potvrditi", obrazac MRF se popunjava uz navođenje ispravnih podataka. Popunjen obrazac MRF koji je bio predmetom provjere, odredišni carinski ured dužan je ovjeriti (datum, potpis postupajućeg carinskog službenika i otisak službenog pečata).

(3) Nakon postupanja sukladno stavku (2) ovoga članka, odredišni carinski ured obvezan je popunjen i ovjeren obrazac MRF istoga dana (u toku radnog vremena) vratiti Sektoru za carine UNO, kako bi taj Sektor dalje navedeni obrazac dostavio (istog dana) udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH ili IRU.

(4) Sektor za carine UNO vodit će evidenciju o primljenim obrascima MRF.

Članak 29.

(Obavještenje o nepravilnostima u svezi s postupkom TIR)

(1) Izvršni odbor TIR Konvencije (TIRExB) je razvio obrazac obavještenja o otkrivanju zlouporaba s karnetom TIR (obrazac FRF - *fraud report form*), s ciljem prikupljanja i razmjene podataka o otkrivenim zlouporabama u postupku TIR. Obrazac služi i kao alat za pomoć u ranom otkrivanju novih metoda krijumčarenja i ima ulogu olakšati borbu protiv krijumčarenja i drugih prijevara.

(2) U slučaju kada postupajući carinski ured ili druga nadležna organizacijska jedinica UNO, u obavljanju poslova iz svoje nadležnosti, otkrije zlouporabe u svezi postupka TIR (npr. carinski prekršaj, krijumčarenje robe, carinske prijave), dužan je, odmah po otkrivanju zlouporabe, ispuniti obrazac FRF, koji se nalazi u Prilogu 7. ove Upute, te isti, potpisan i ovjeren, dostaviti Sektoru za carine UNO. Sektor za carine će dostavljeni obrazac FRF dalje, u elektronskom obliku, prosljediti Izvršnom odboru Konvencije TIR.

Presliku FRF obrasca koji se odnosi na imatelja karneta TIR iz BiH, Sektor za carine dostavit će i udruženju jamcu Vanjskotrgovinskoj komori BiH, kako bi to udruženje, za njegove službene potrebe, imalo informaciju o podacima navedenim u tom obrascu.

(3) Sektor za carine dostavit će carinskim uredima sve informacije o zlouporabama koje primi od drugih carinskih uprava preko Izvršnog odbora TIR Konvencije.

Članak 30.

(Podatci o osobama isključenim iz sustava TIR i o nevažećim karnetima TIR)

U cilju sprječavanja zlouporabe nevažećih karneta TIR, popis nevažećih karneta TIR i popis osoba isključenih iz sustava TIR, kojeg IRU objavljuje u CUTE-Wise bazi podataka, dostupan je svim carinskim službenicima na Intranet adresi.

Članak 31.

(TIR elektronska najava tereta)

(1) Prijevoznik robe uz uporabu karneta TIR obavezan je, osim robe i i papirnog karneta TIR, podnijeti i TIR elektronsku najavu tereta (robe) s podacima iz karneta TIR, carinskom uredu i to:

- a) polaznom carinskom uredu u kojem se otvara karnet TIR za robu koja se otprema iz BiH,
- b) graničnom usputnom ulaznom carinskom uredu, pri ulasku robe u carinsko područje BiH uz uporabu karneta TIR.

(2) Kod primjene TIR elektronske najave tereta, postupak s karnetom TIR se u svemu provodi kako je propisano ovom Uputom, s tim da polazni ili ulazni usputni carinski ured mora odtiskati prateću (podnijetu) TIR elektronsku najavu tereta i priložiti je uz kupon br. 1 (bijeli list) karneta TIR.

(3) Kada imatelj karneta TIR nadležnom carinskom uredu podnese uredno popunjen papirni karnet TIR i robu, a ne i propisanu TIR elektronsku najavu tereta, karnet TIR će biti odbijen. Izuzetno, nadležni carinski ured prihvatit će karnet TIR i bez podnošenja TIR elektronske najave tereta samo kada informatički program UNO, zbog određenog razloga (kvar, nadogradnja ili slično), ne radi, odnosno nije dostupan.

(4) Način podnošenja TIR elektronske najave tereta s podacima iz karneta TIR nadležnom carinskom uredu, odnosno uporaba aplikacije za podnošenje TIR elektronske najave tereta i druga pitanja u svezi s elektronskom obradom TIR elektronske najave tereta u informatičkom sustavu UNO, regulisat će Sektor za informatičke tehnologije UNO posebnom tehničkom Uputom.

Članak 32.

(Razduživanje drugih carinskih isprava karnetom TIR)

(1) U slučaju kada se karnet TIR otvara za pošiljku robe (ili za zbirnu pošiljku robe) koja je bila pod raznim oblicima carinske kontrole, odnosno carinske prijave (carinska prijava za trajni, ili privremeni izvoz ili za ponovni izvoz, privremeni smještaj...), sva roba se upisuje u karnet TIR. Evidencije prethodnih postupaka, odnosno carinskih isprava koje su u pitanju, postupajući carinski ured razdužuje brojem iz kontrolnika TIR karneta u kojem je taj ured (kao polazni carinski ured za postupak TIR), u navedenom slučaju, evidentirao karnet TIR otvoren u BiH. Obveze iz tih carinskih prijava (fizički istup robe iz carinskog područja BiH, eventualni carinski dug) preuzima nositelj karneta TIR, kao korisnik provoznog postupka po tom karnetu TIR.

(2) Kada se u slučaju iz stavka (1) ovoga članka, proвозnim postupkom, uz uporabu karneta TIR, izlaznom usputnom carinskom uredu upućuje roba koja je izvozno ocarinjena u polaznom carinskom uredu u kojem je otvoren i karnet TIR (isti carinski ured), postupa se na sljedeći način:

- a) u izveznoj carinskoj prijavi (u polju 44) navodi se oznaka "TIR" i broj karneta TIR koji je u pitanju (npr. "TIR MX51000000),
- b) u pogledu karneta TIR, polazni carinski ured postupa sukladno članku 14. ove Upute,
- c) polazni carinski ured obavlja radnju iz članka 396. stavak 3. Odluke, tj. ovjerava primjerak 3 izvezne carinske prijave kao istup iz carinskog područja BiH (čime preuzima ulogu izlaznog carinskog ureda iako se radi o unutarnjem carinskom uredu), u koju ovjeru kao razduženje unosi broj i datum iz kontrolnika TIR karneta u kojem je evidentiran prihvaćeni karnet TIR, koji primjerak prijave nakon ovjere vraća deklarantu. Dalje, polazni carinski ured dužan je odnosnu izveznu carinsku prijavu razdužiti i u informatičkom programu ASYCUDA,
- d) polazni carinski ured na svim kuponima (bijeli i zeleni) karneta TIR koji će biti korišteni u carinskom području BiH, u polje 3 - dio za službenu uporabu, upisuje oznaku "IZVOZ" crvene boje, zatim vrstu, broj i datum izvezne carinske prijave iz točke c) ovoga stavka,
- e) izlazni usputni carinski ured u pogledu karneta TIR postupa sukladno članku 15. ove Upute.

Članak 33.

(Uporaba karneta TIR kod lokalnog izveznog carinjenja)

(1) U slučajevima kada se roba, koja je izvozno ocarinjena po postupku lokalnog izveznog carinjenja, namjerava prevoziti po TIR karnetu, karnet TIR se može otvoriti:

- a) u polaznom carinskom uredu koji je određen kao nadzorni carinski ured za postupak lokalnog izveznog carinjenja, ili
- b) u usputnom izlaznom carinskom uredu.

(2) U slučajevima iz stavka (1) točka a) ovoga članka postupanje je sljedeće:

- a) prvo se, sukladno propisima o lokalnom izveznom carinjenju, provede postupak lokalnog izveznog carinjenja u prostorijama kod odobrenog izveznika gdje se vozilo nalazi, u kom slučaju se u polje 44 izvezne prijave za taj postupak unosi oznaka "TIR" i broj karneta TIR (npr. TIR MX51000000),
- b) po provedbi postupka lokalnog izveznog carinjenja, prijevoznik vozilo, s pripadajućom robom, karnetom TIR (popunjenim od strane imatelja tog karneta) i primjerkom 3 izvezne carinske prijave iz točke a) ovoga stavka, predočava nadzornom carinskom uredu radi otvaranja karneta TIR, koji ured je, u pogledu postupka po podnijetom karnetu TIR, polazni carinski ured i provodi radnje iz nadležnosti tog ureda propisane člankom 14. ove Upute,
- c) polazni carinski ured, na svim kuponima (bijeli i zeleni) karneta TIR koji će biti korišteni u carinskom području BiH, u polju 3 - dio za službenu uporabu, upisuje oznaku "IZVOZ" crvene boje, zatim vrstu, broj i datum izvezne carinske prijave iz točke a) ovoga stavka,
- d) polazni carinski ured, nakon završetka postupka po podnijetom karnetu TIR, obavlja radnju iz članka 396. stavak 3. Odluke, tj. ovjerava primjerak 3 izvezne carinske prijave iz točke a) ovoga stavka kao istup iz carinskog područja BiH, u koju ovjeru kao razduženje unosi broj i datum iz kontrolnika TIR karneta pod kojim je evidentiran odnosni prihvaćeni karnet TIR, te nakon ovjere taj primjerak prijave vraća prijevozniku (razduženje te prijave u programu ASYCUDA izvršit će nakon okončanja postupka lokalnog izveznog carinjenja). Time polazni carinski ured preuzima ulogu izlaznog carinskog ureda iako se radi o unutarnjem carinskom uredu, jer je kod istog otvoren (prihvaćen) karnet TIR za prijevoz robe na koju se odnosi navedena carinska prijava, u kom slučaju imatelj karneta TIR preuzima obveze iz te carinske prijave, odnosno obveze u svezi robe na koju se ta prijava odnosi,
- e) izlazni usputni carinski ured u pogledu karneta TIR postupa sukladno članku 15. ove Upute.

(3) U slučajevima iz stavka (1) točka b) ovoga članka, postupanje je sljedeće:

- a) postupak lokalnog izvoznog carinjenja u svemu se provodi sukladno propisima o lokalnom izvoznom carinjenju, u kom slučaju se u polje 44 izvozne prijave za taj postupak ne unosi oznaka "TIR" i broj karneta TIR, a robu do izlaznog carinskog ureda prati primjerak 3 navedene izvozne carinske prijave i dokumenta priložena uz istu,
- b) izlaznom carinskom uredu prijevoznik predočava robu, s primjerkom 3 izvozne carinske prijave i pratećom dokumentacijom iz točke a) ovoga stavka i podnosi karnet TIR (popunjen od strane njegovog imatelja) radi njegovog otvaranja, u kom slučaju je taj ured, u pogledu postupka po podnijetom karnetu TIR, istovremeno i polazni i izlazni usputni carinski ured i provodi radnje iz nadležnosti tih ureda propisane člankom 14. i 15. ove Upute.

U pogledu predočenog primjerka 3 izvozne carinske prijave, taj ured postupa uobičajeno kao kod istupa robe po redovitoj izvoznj carinskoj prijavi (kao izlazni granični carinski ured u postupku izvoza), što uključuje i ovjeru fizičkog istupa robe iz carinskog područja BiH na tom primjerku.

GLAVA VII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 34.

(Sastavni dio upute)

Sastavni dio ove Upute čine:

- a) Prilog 1. iz članka 14. stavak (2) ove Upute - (Popis carinskih ispostava u BiH ovlaštenih za provedbu TIR postupka (početak - otvaranje karneta TIR i završetak TIR postupka),
- b) Prilog 2. iz članka 15. stavak (6) ove Upute - Popis graničnih carinskih ureda preko kojih se može prevoziti roba po karnetu TIR,
- c) Prilog 3. iz članka 23. stavak (1) ove Upute - Obrazac urgencije o nerazduženom karnetu TIR,
- d) Prilog 4. iz članka 24. stavak (1) ove Upute - Obavijest imatelju karneta TIR i garantnom udruženju iz BiH o nerazduženom karnetu TIR,
- e) Prilog 5. iz članka 24. stavak (1) ove Upute - Obavijest stranom imatelju karneta TIR o nerazduženom karnetu TIR,
- f) Prilog 6. iz članka 28. stavak (1) ove Upute - Obrazac za usklađivanje podataka (MRF - *Model Reconciliation Form*),
- g) Prilog 7. iz članka 29. stavak (2) ove Upute - Obrazac obavještenja o otkrivanju zlouporaba s karnetom TIR (obrazac FRF - *fraud report form*).

Članak 35.

(Stupanje na snagu)

Ova Uputa stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivat će se 01. siječnja 2010. godine, osim članka 31. ove Upute koji će se početi primjenjivati nakon uspostavljanja informatičko-tehničkih uvjeta neophodnih za primjenu toga članka, definiranih u Memorandumu o razumijevanju između IRU, UNO i Vanjskotrgovinske komore BiH o prikupljanju, prijenosu, upravljanju i ustupanju podataka za okončanje operacije TIR u odredišnim carinarnicama (SafeTIR) i najavi tereta koji se odnosi na TIR operacije, potpisanog 04.12.2009. godine.

Broj: 02-2-2830/09
Datum: 17.12.2009. godine

RAVNATELJ
Kemal Čaušević